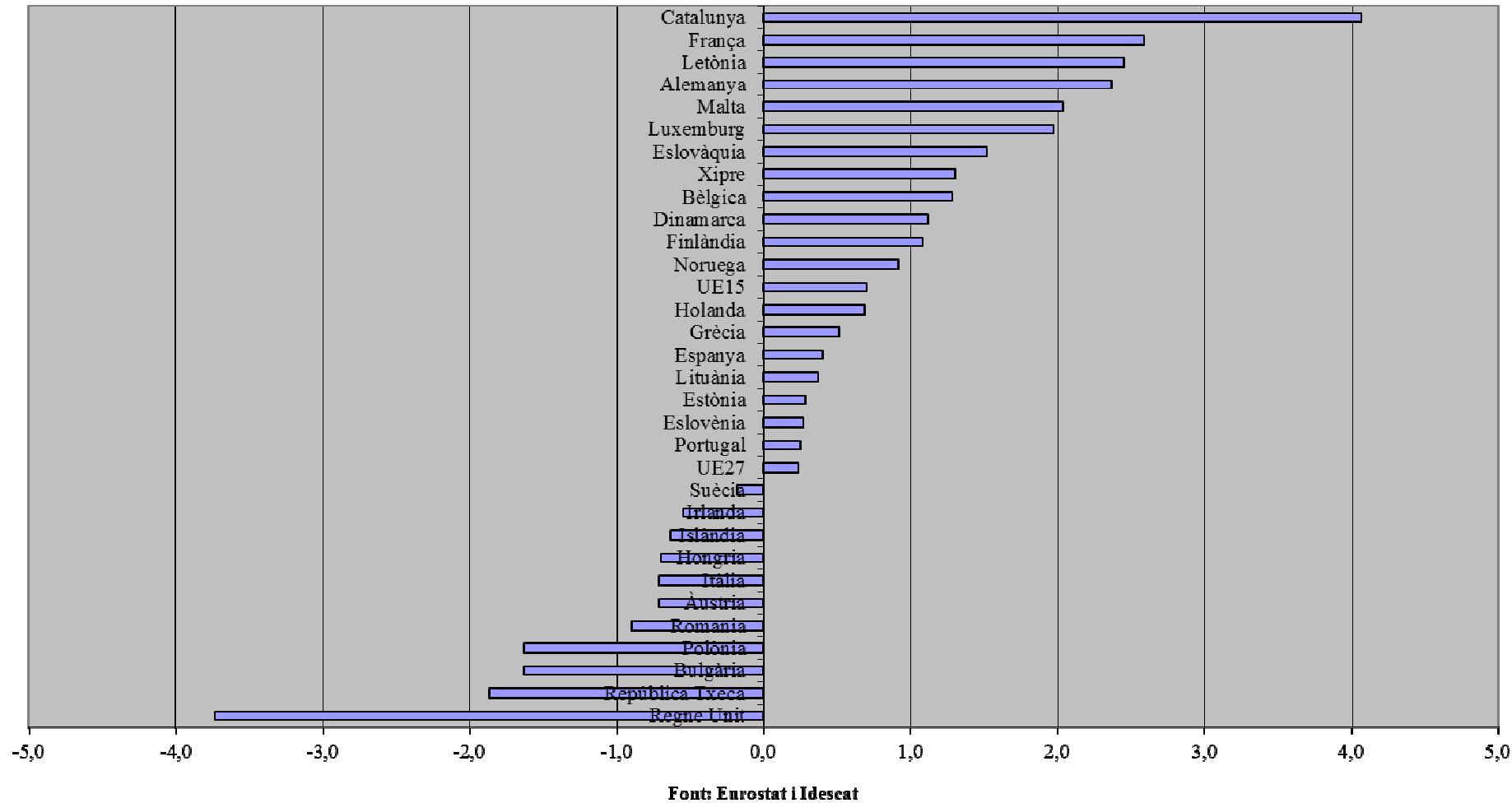

**Les desigualtats socials i familiars a
Catalunya i a Espanya
Lluís Flaquer
Catedràtic de sociologia
Universitat Autònoma de Barcelona**

Seminari de desigualtats
Sala de vistes de la Facultat de Dret
Universitat Autònoma de Barcelona
Cerdanyola del Vallès, 19 i 26 de maig del 2014

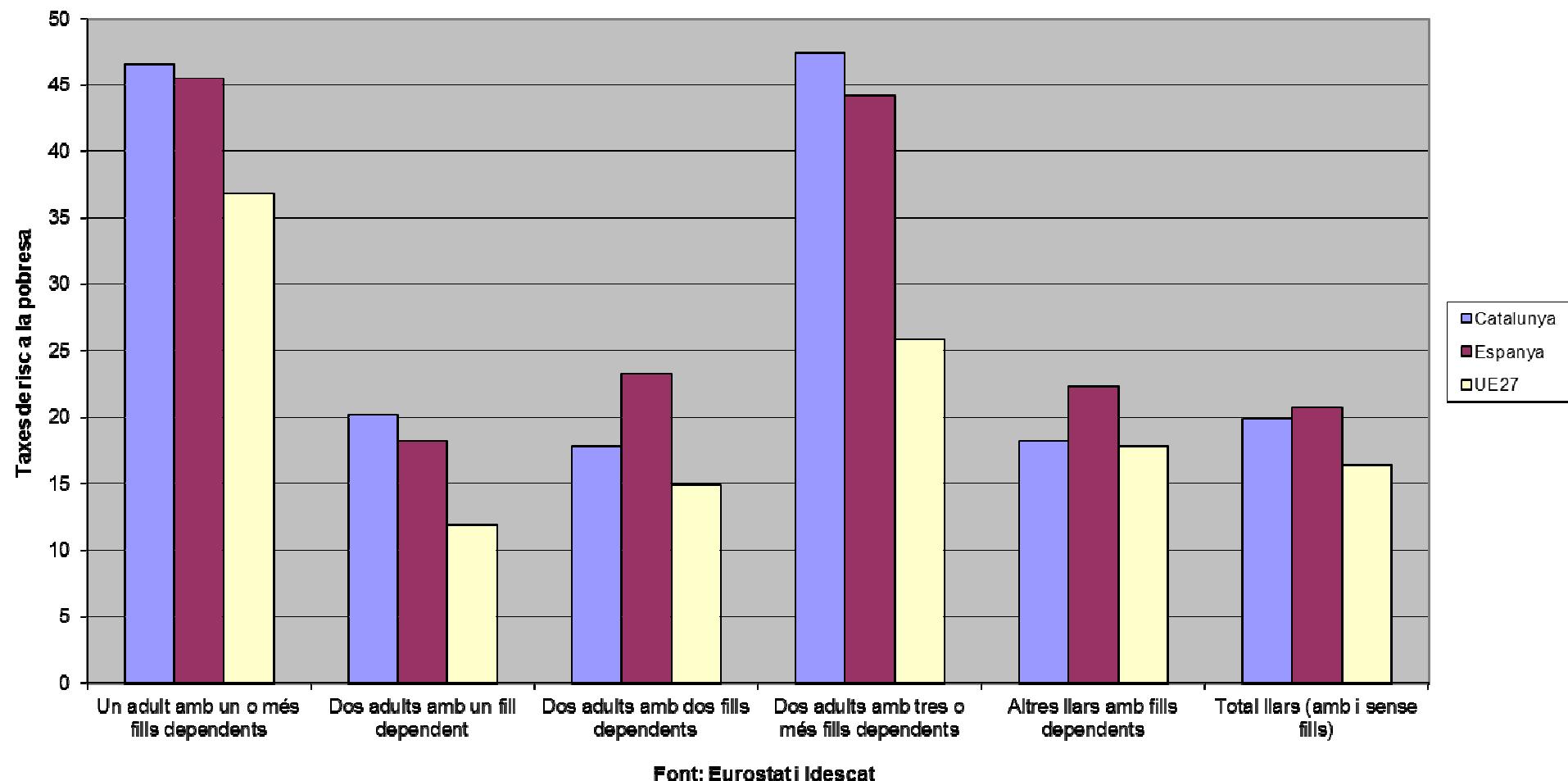
Diferencials entre les taxes de pobresa infantil abans i després de la crisi
Unió Europea + Noruega, Islàndia i Catalunya, 2006-2008 i 2009-2010

Diferencials entre les taxes de pobresa infantil abans i després de la crisi
Unió Europea + Noruega, Islàndia i Catalunya, 2006-2008 i 2009-2010

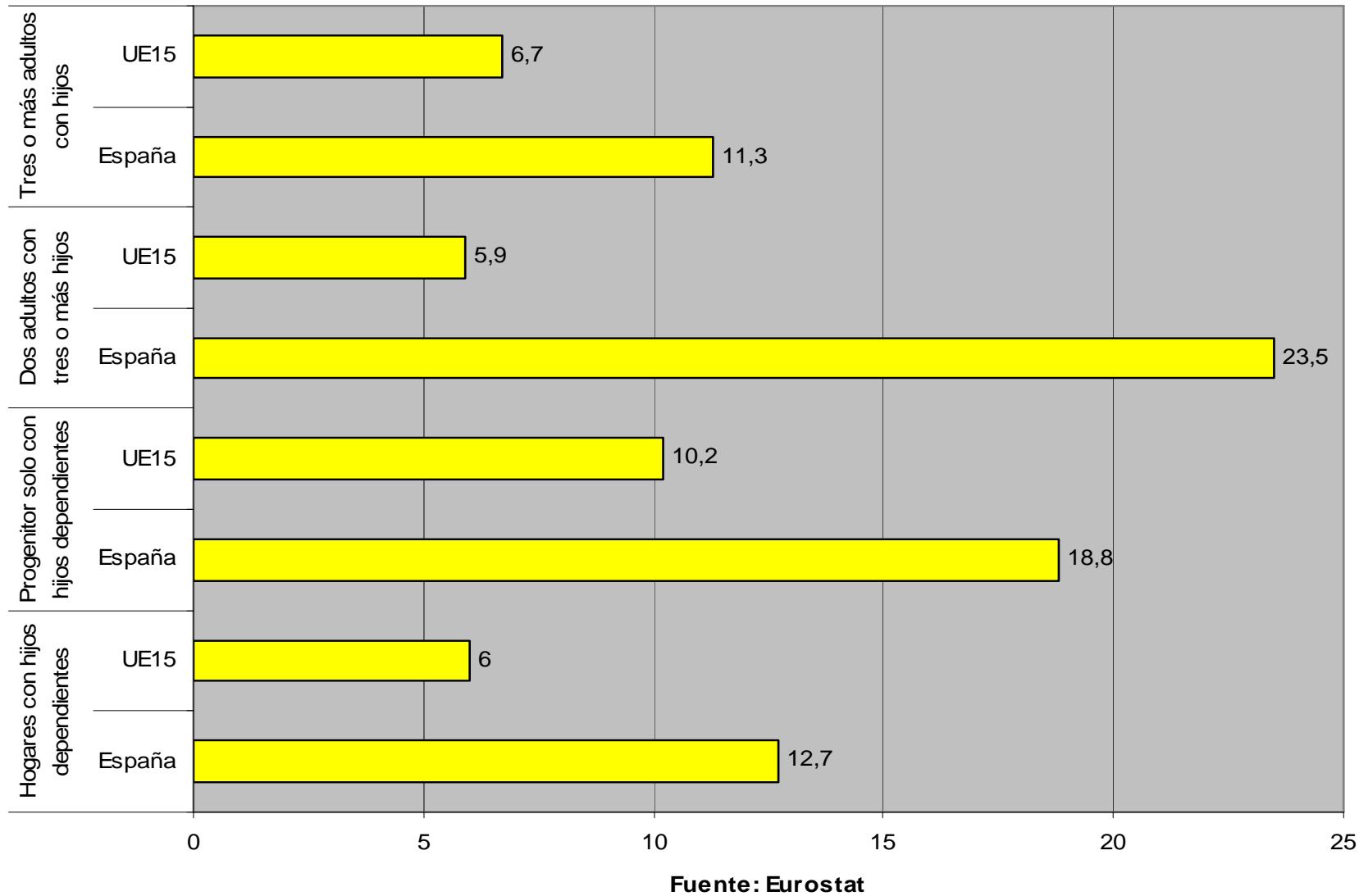
Font: Eurostat i Idescat

Taxes de risc a la pobresa de les llars amb fills dependents segons tipus
UE27, Espanya i Catalunya, 2010

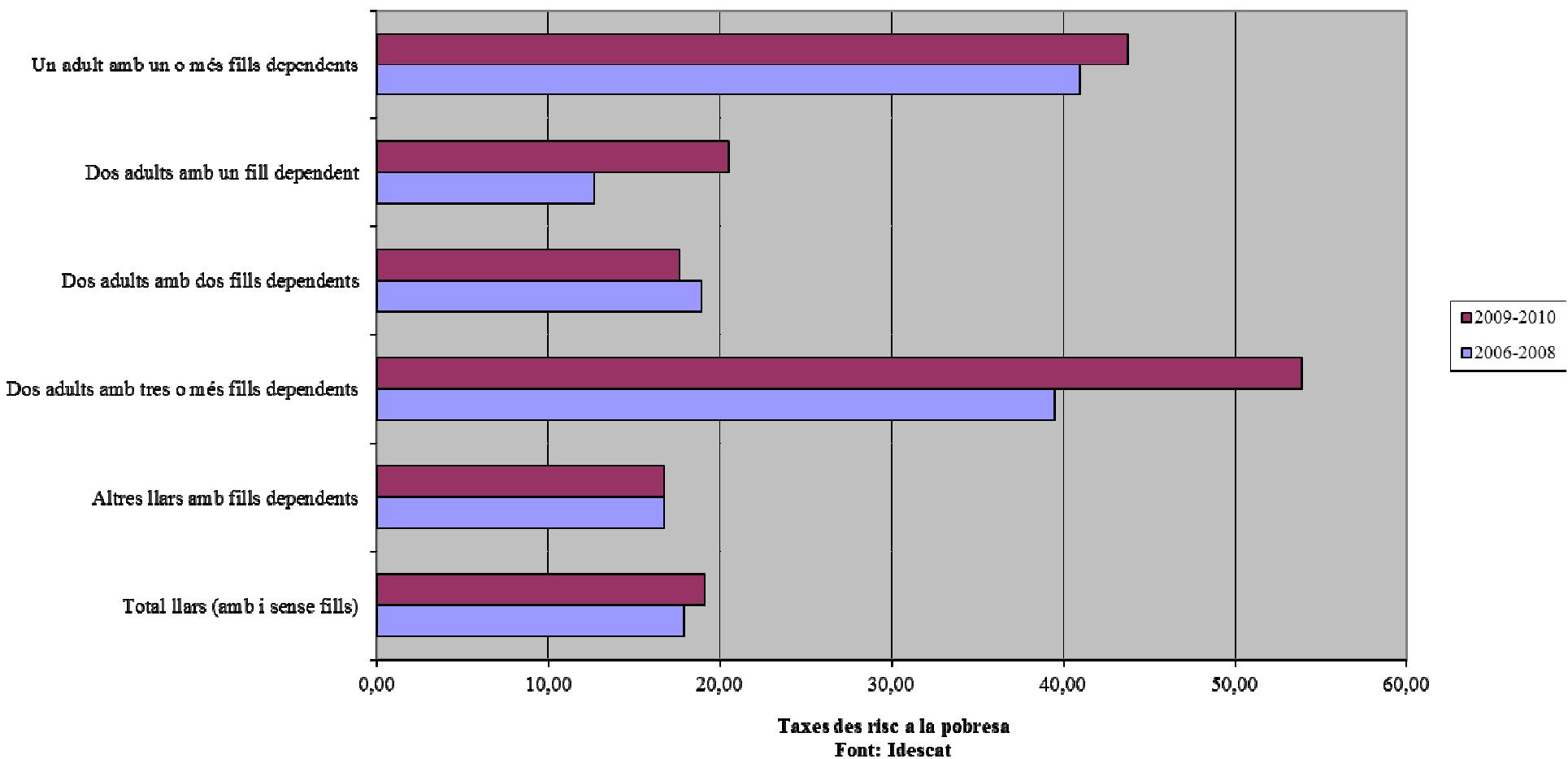

Font: Eurostat i Idescat

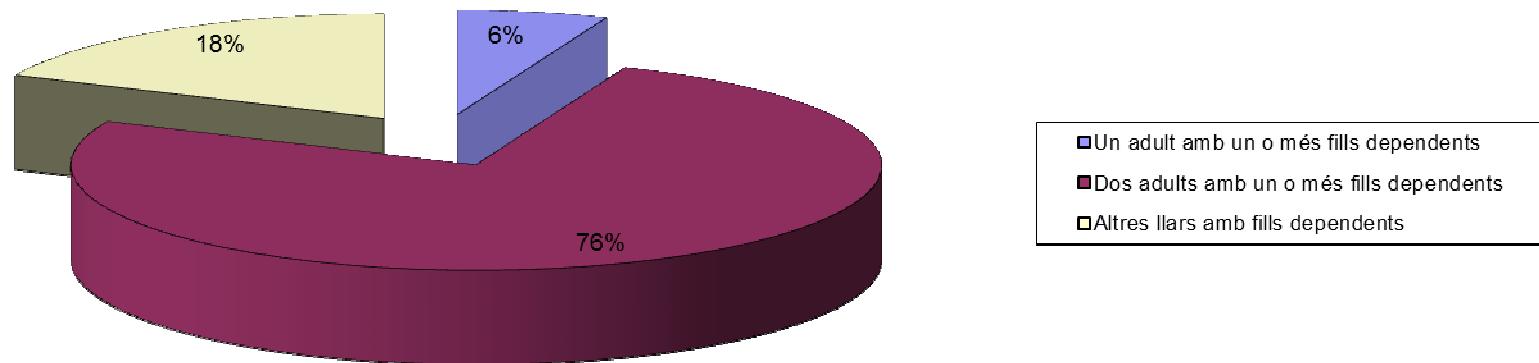
Tasas de riesgo de pobreza de determinadas formas de hogar con hijos dependientes
Umbral del 40%. España y UE15, 2011

Evolució de les taxes de risc a la pobresa segons tipus de llars amb fills dependents
Catalunya, 2006-2008 - 2009-2010

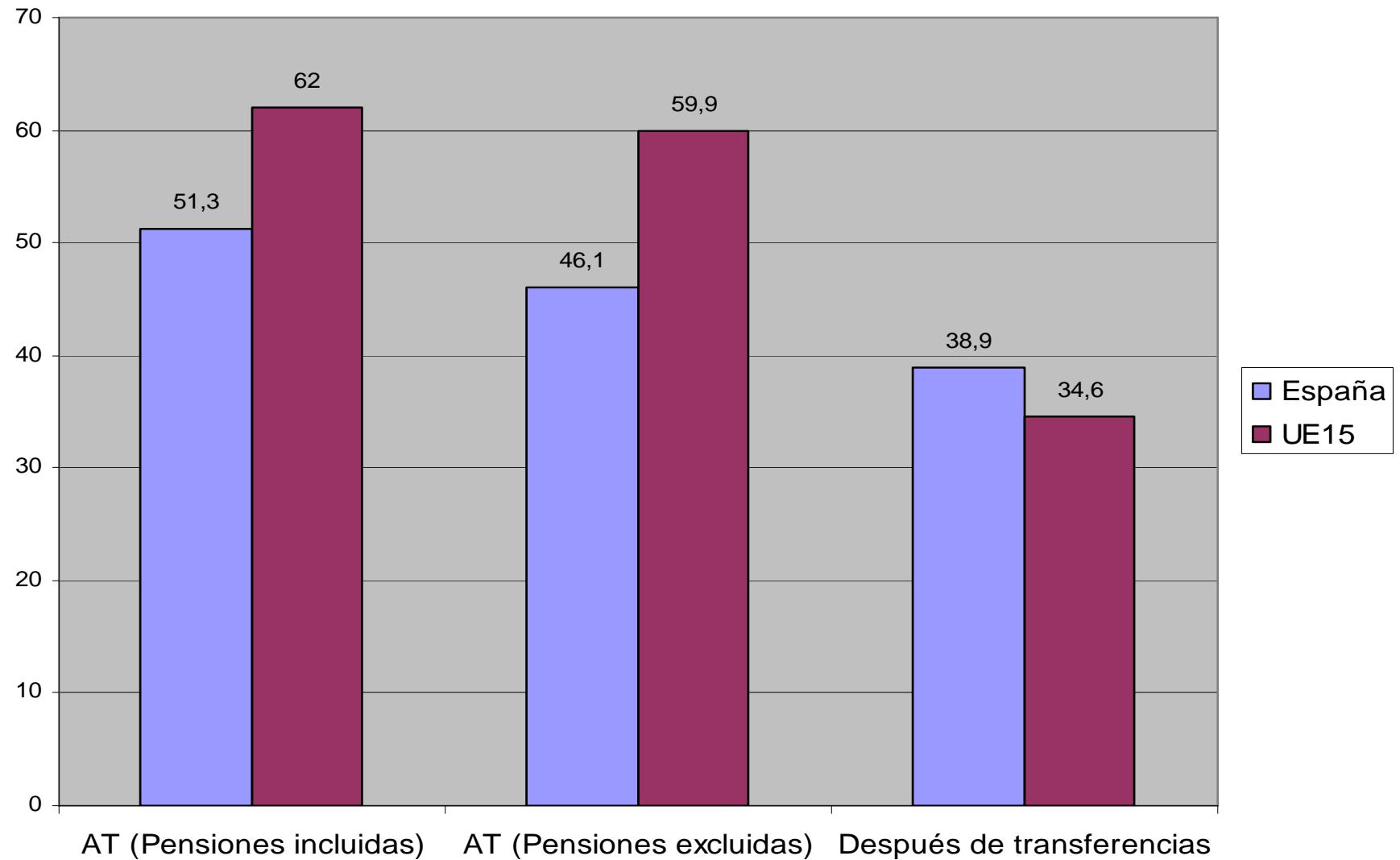

**Distribució percentual de la població en risc a la pobresa
que viu en llars amb fills dependents segons tipus
Catalunya, 2010**

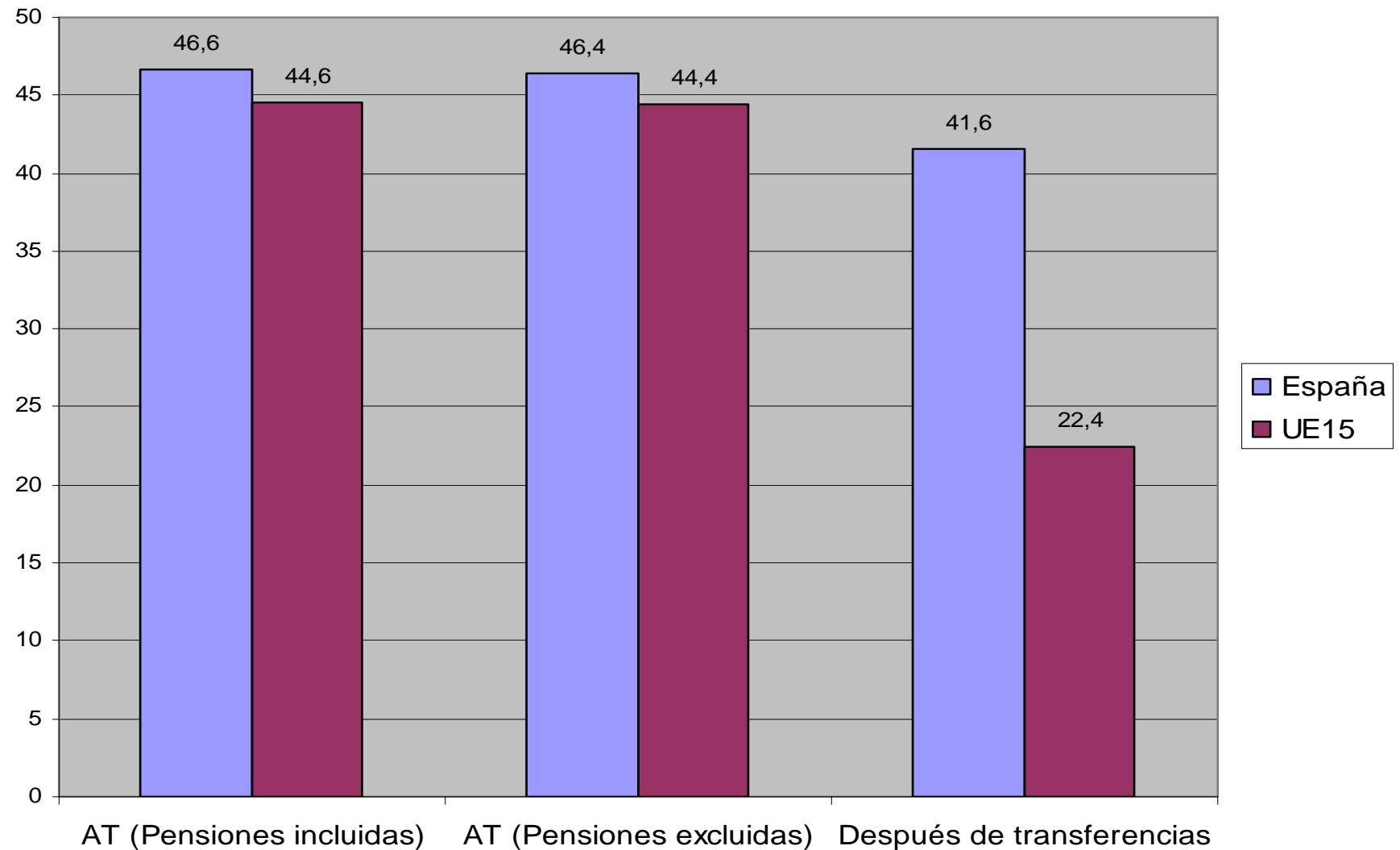

**Font: Idescat, a partir de dades de l'Enquesta de condicions de vida
de l'INE.**

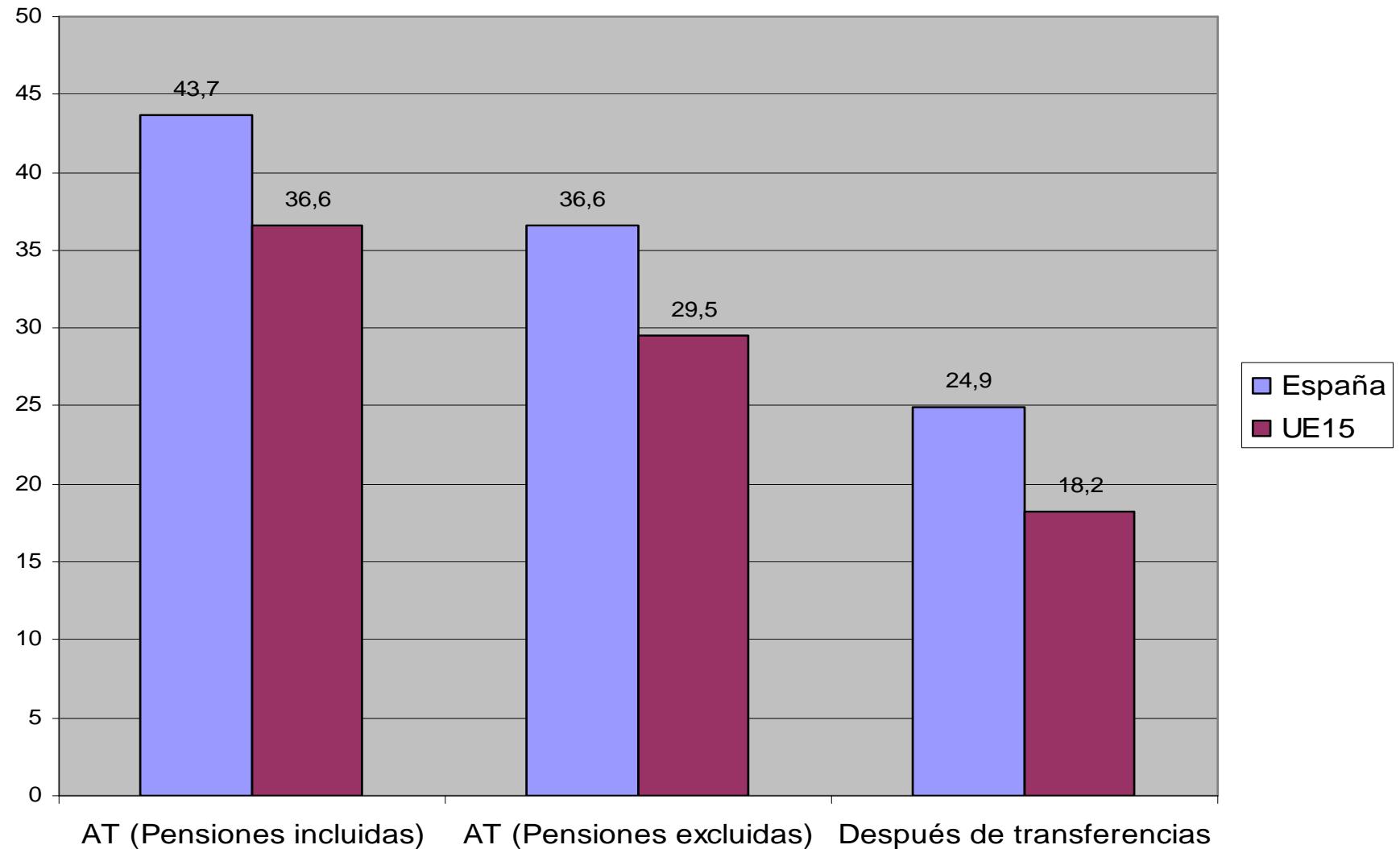
**Tasas de riesgo de pobreza antes y después de transferencias por tipos de hogar:
Un adulto con hijos dependientes
España y UE15, 2011**

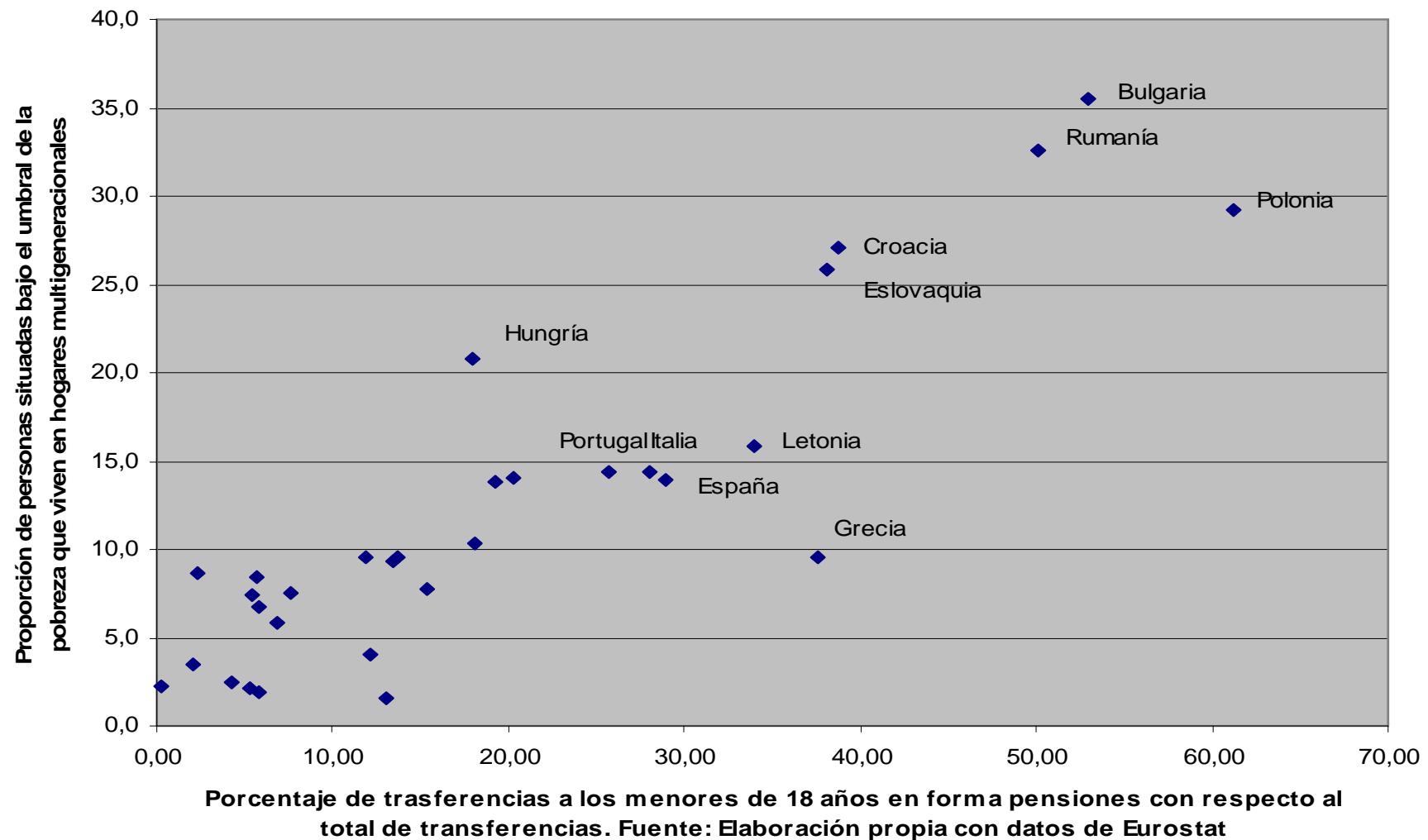
**Tasas de riesgo de pobreza antes y después de transferencias por tipos de hogar:
Dos adultos con tres o más hijos dependientes
España y UE15, 2011**

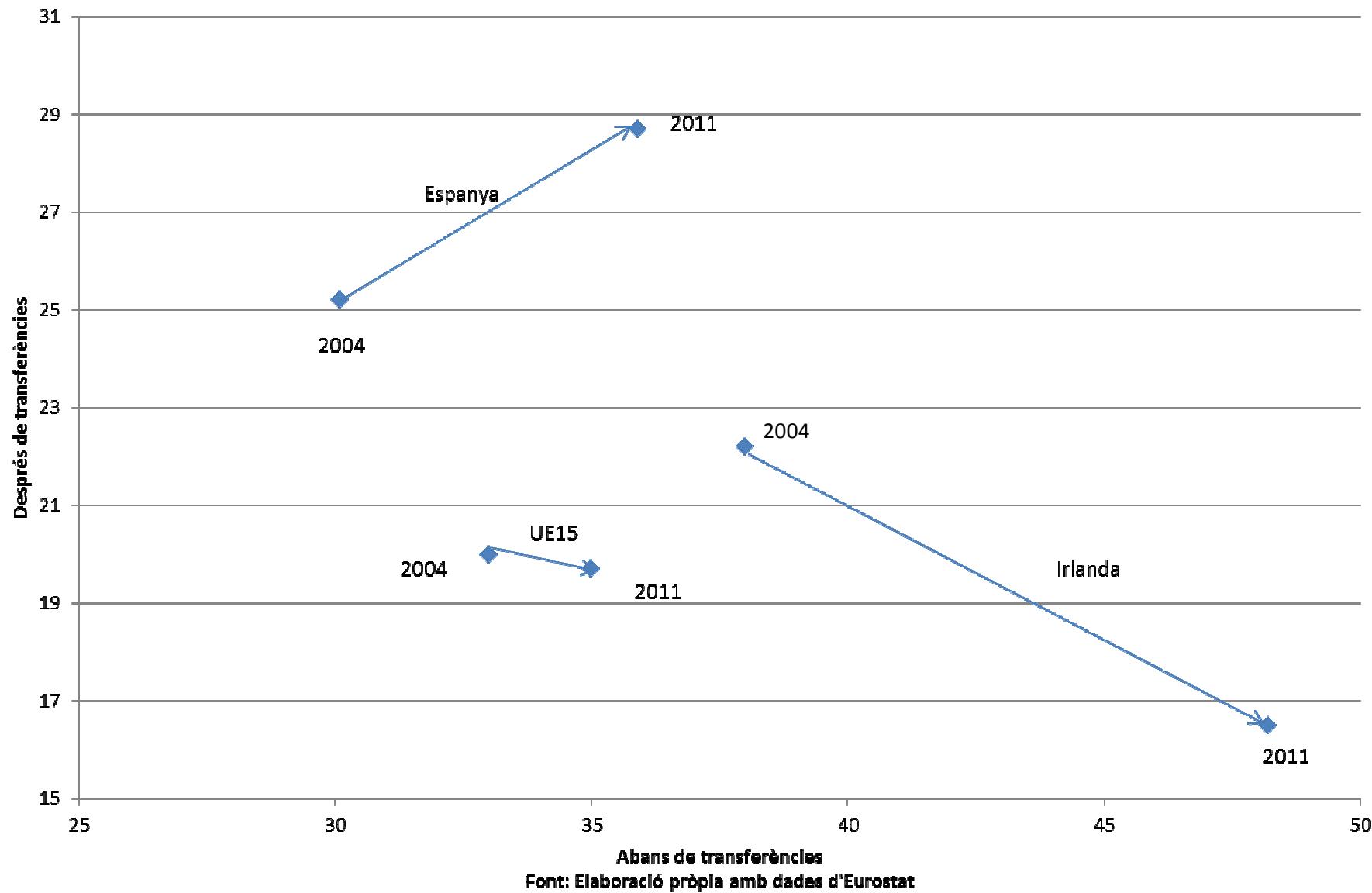
**Tasas de riesgo de pobreza antes y después de transferencias por tipos de hogar:
Tres o más adultos con hijos dependientes
España y UE15, 2011**

Relación entre el porcentaje de trasferencias a la infancia en forma pensiones y la proporción de personas situadas bajo el umbral de pobreza que viven en hogares multigeneracionales
Países de la Unión Europea, 2011

Evolució de les taxes de pobresa infantil abans i després de transferències UE15, Irlanda i Espanya, 2004-2011

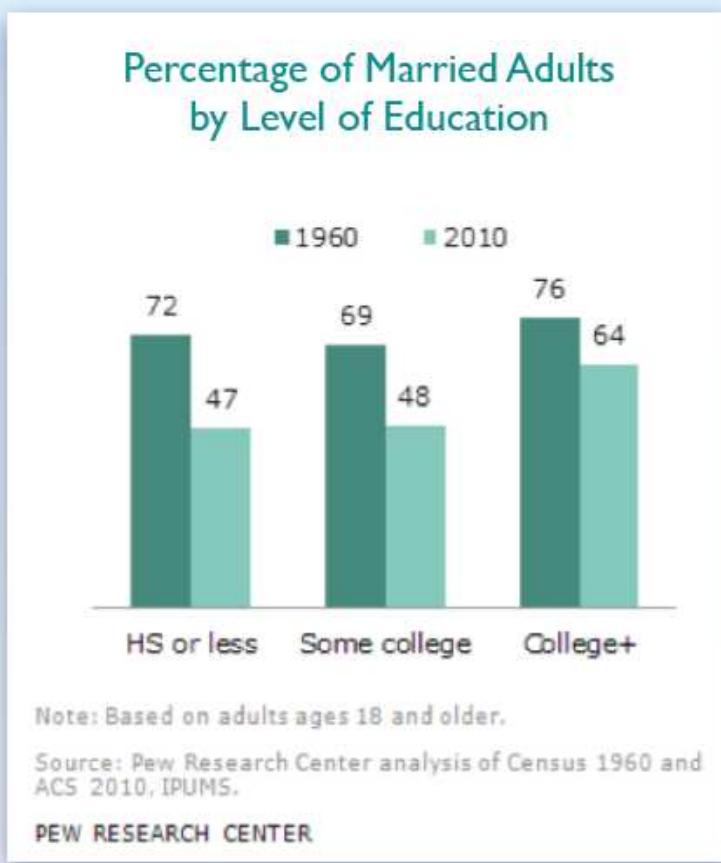

Efectos de la Segunda Transición Demográfica

- Diferentes investigadores han dado voces de alarma acerca de las posibles consecuencias del cambio en la composición socioeconómica de las estructuras familiares. Sara McLanahan (2004, 2008), una de las principales investigadoras sobre estos temas, pone de manifiesto que a causa de esta mutación pueden estar aumentando las diferencias entre los niños que provienen de distintos niveles socioeconómicos y estructuras familiares en términos de pobreza y bienestar.
- El hecho de que las desigualdades socioeconómicas y las demográficas se estén concentrando en la misma franja de la población puede estar provocando un incremento de las desigualdades en términos de pobreza familiar y bienestar infantil (McLanahan & Percheski, 2008).
- Como los progenitores solos tienden a tener ingresos disponibles equivalentes inferiores a los de las personas casadas, el descenso del número de familias casadas produce un aumento de la desigualdad (McCall & Percheski 2010; McLanahan & Percheski 2008).
- Mientras que en los años sesenta y setenta el divorcio se difundió entre todas las capas de la población americana, independientemente de sus niveles educativos, desde principios de los años ochenta se advierte la aparición de una brecha, con un descenso de las tasas de divorcialidad entre las personas con títulos universitarios y una estabilidad o incluso aumento de las tasas entre el resto de la población (Steven P. Martin. Data: SIPP 1996/2001. Note: Marital Dissolution within 10 years of a first marriage).

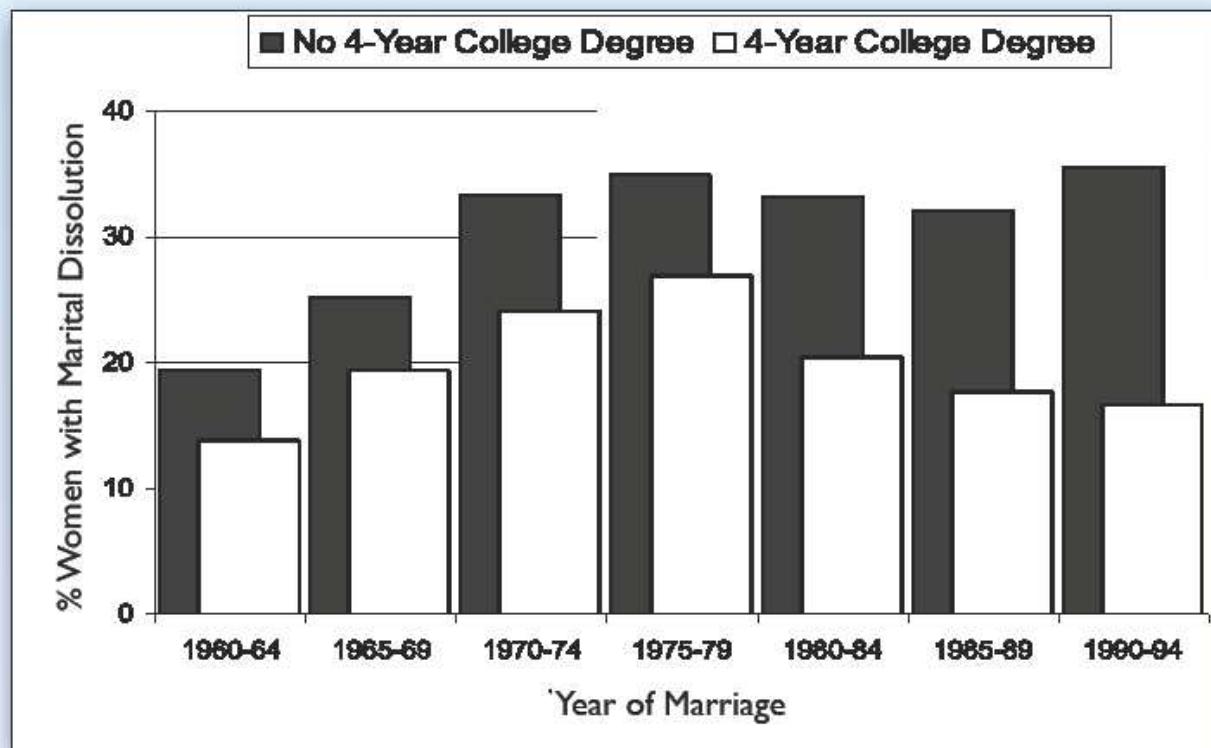
Marriage Rates and Educational Attainment

The share of Americans 18 and older who were currently married stood at an all-time low of 51% in 2010. This share has been declining since the 1960s as more Americans delay getting married or never marry at all. This figure depicts the trend, showing that **the decline in marriage is much steeper for those without a college degree**.

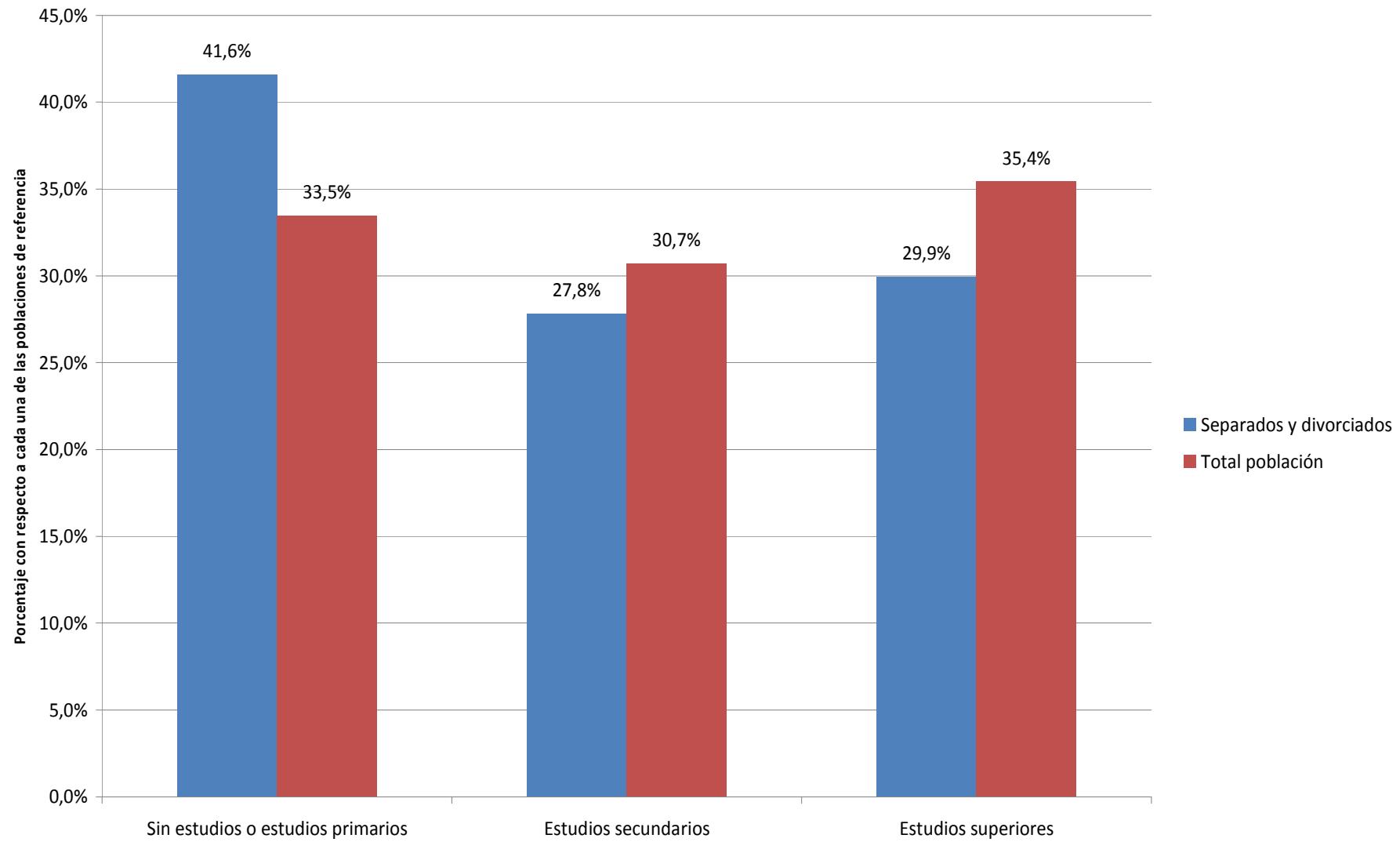
Divorce and Educational Attainment

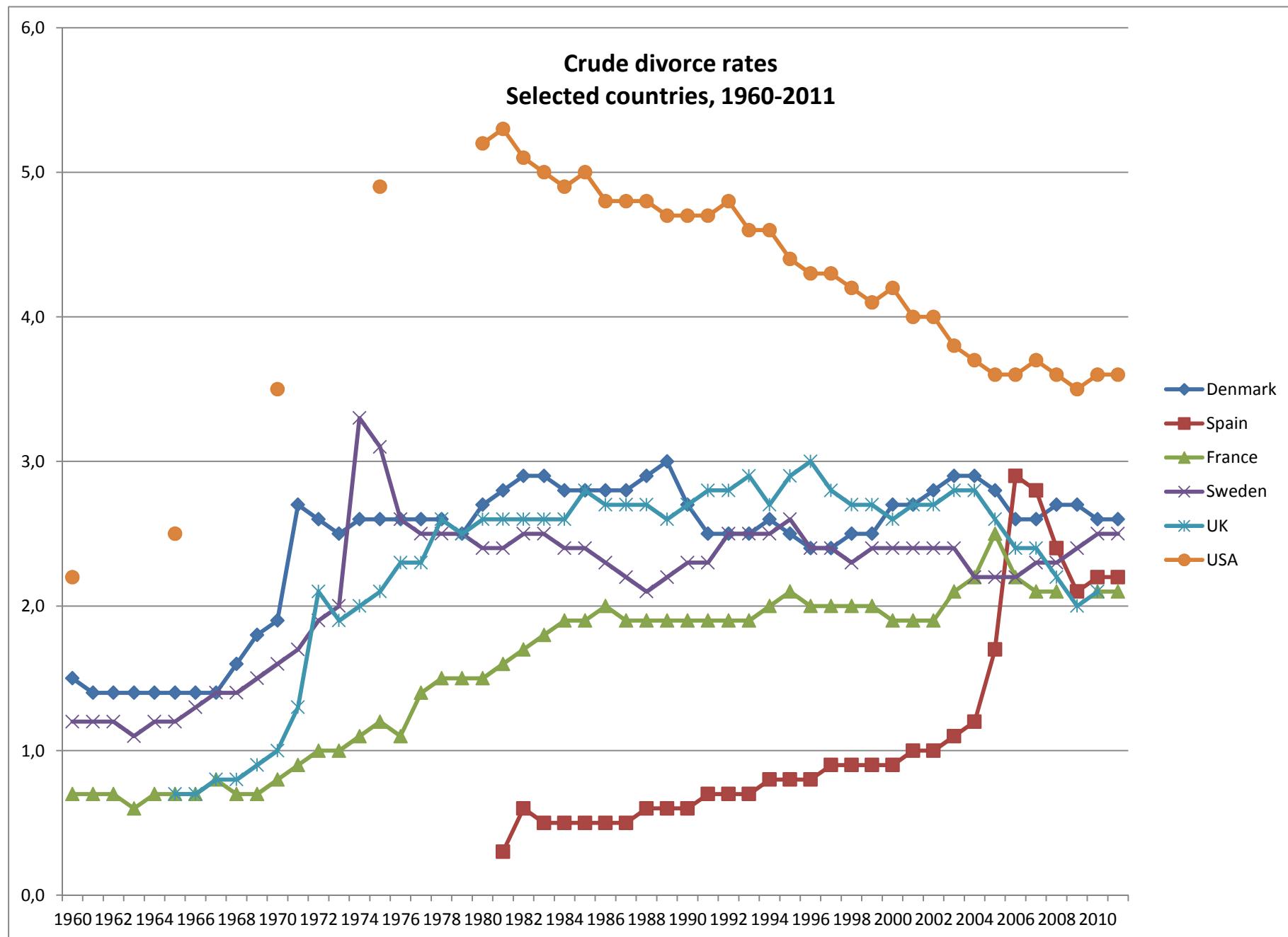
This figure shows that in the 1960s and 1970s, divorce became more common for both highly educated individuals and for those with less education. But starting in the 1980s, there is evidence of a “divorce divide,” with declining divorce rates among those with a college degree and steady or increasing divorce rates for those without.

Source: Steven P. Martin. Data: SIPP 1996/2001. Note: Marital Dissolution within 10 years of a first marriage.

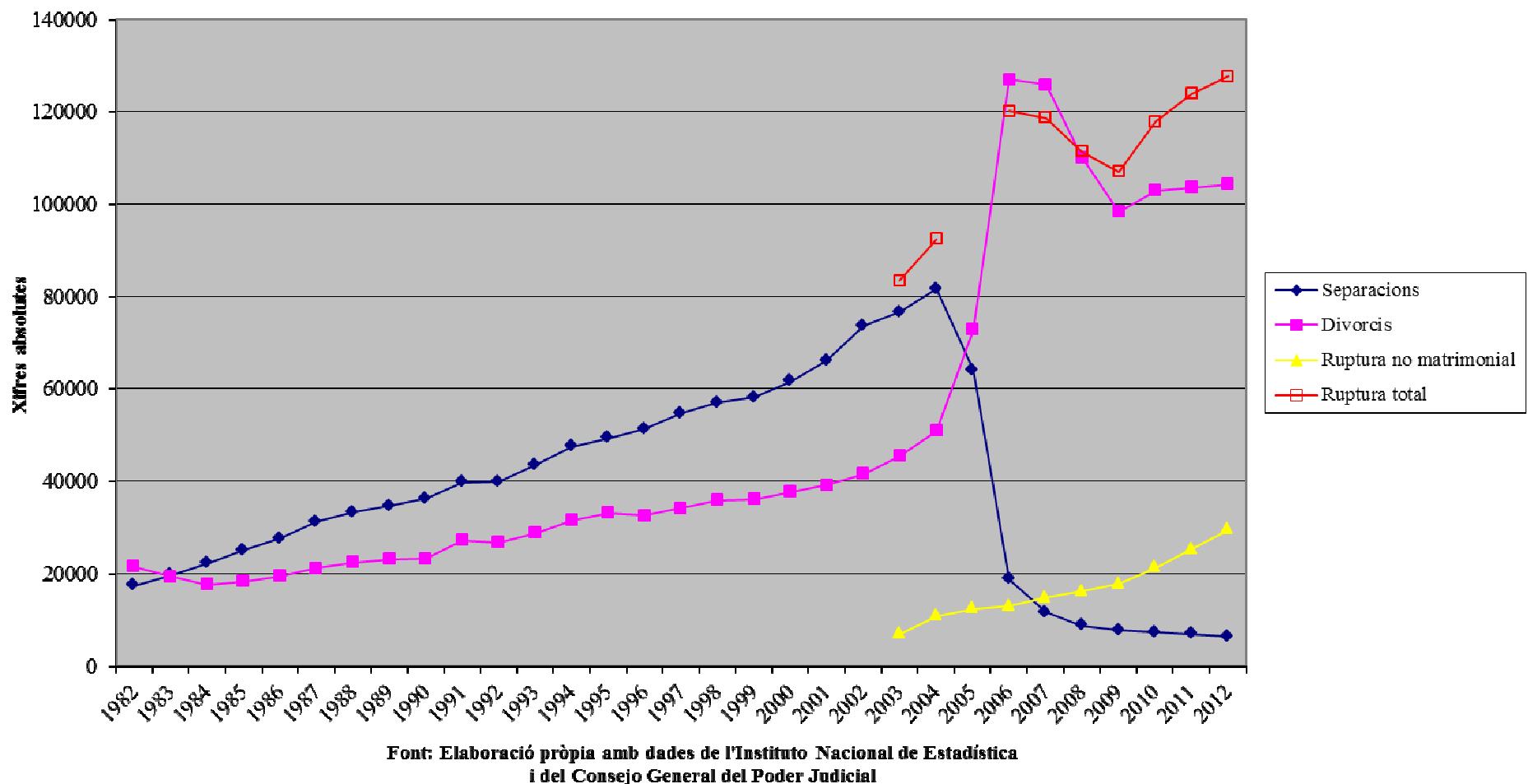
Comparación entre la composición del colectivo de separados y divorciados y del conjunto de la población de 25 a 54 años en términos del nivel de sus estudios terminados. Cataluña, 2011

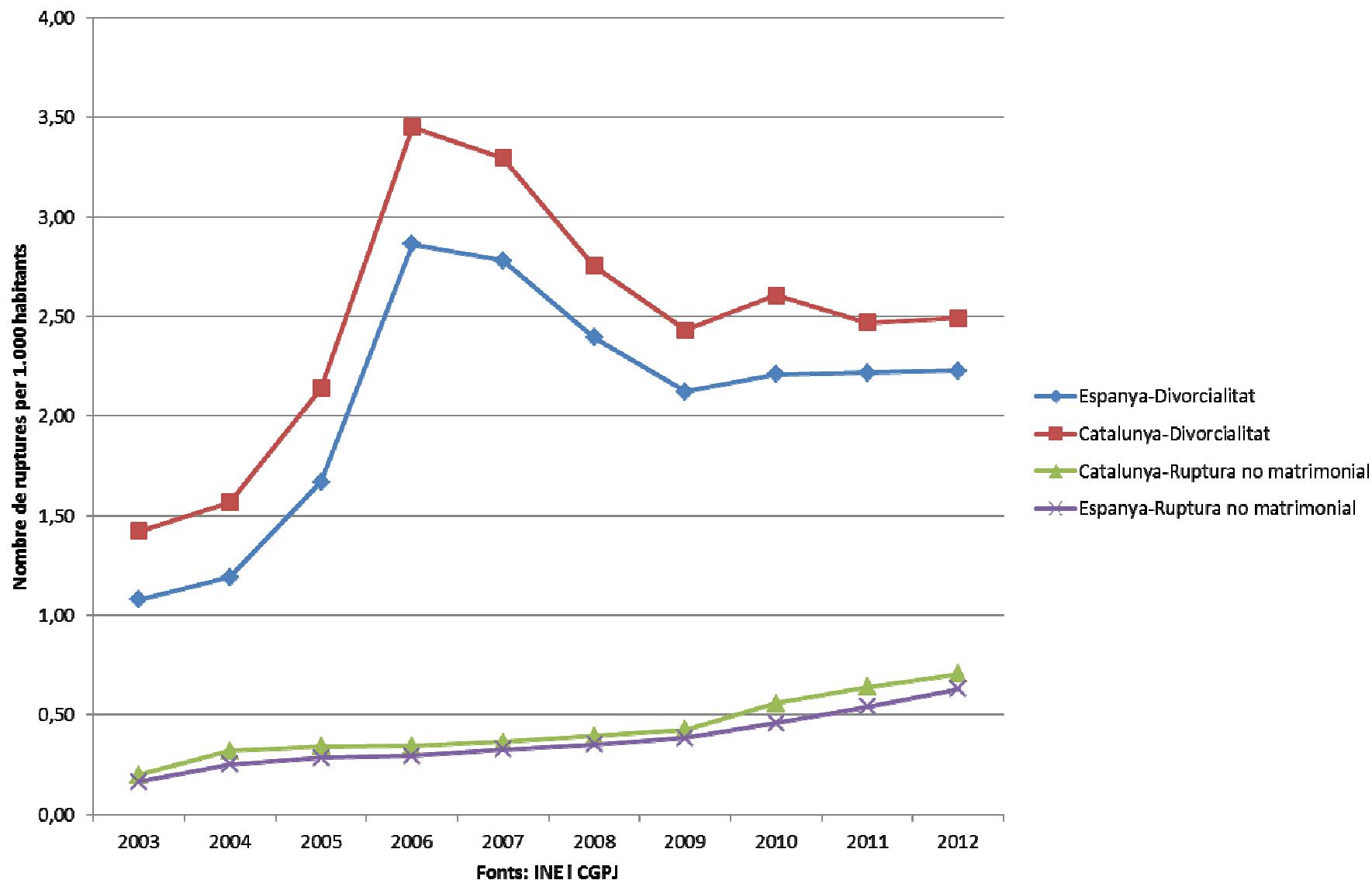
Fuente: Idescat y IERMB, *Enquesta de condicions de vida i hàbits de la població*, 2011

Evolució de la ruptura matrimonial i no matrimonial
Espanya, 1982-2012

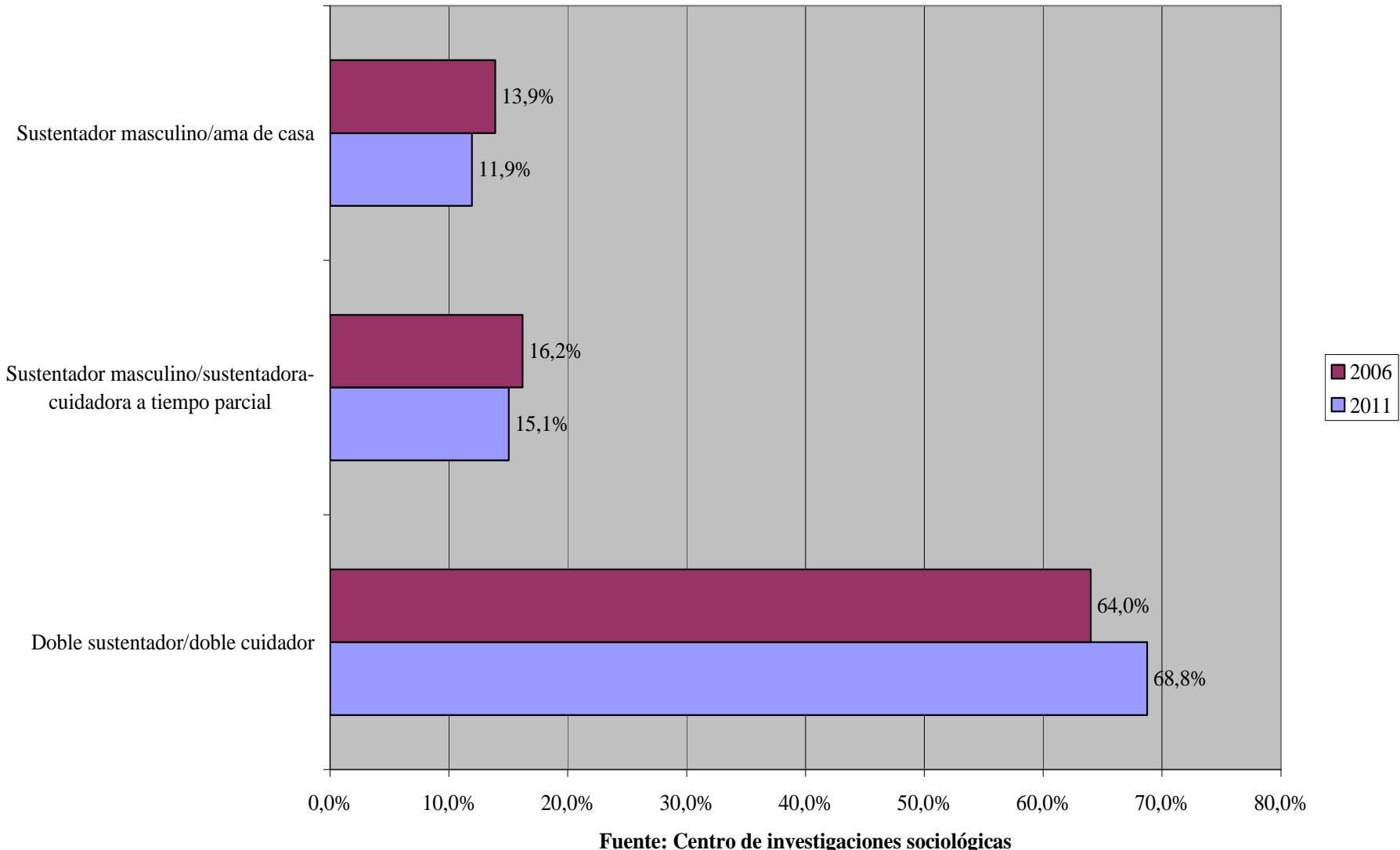
Evolució de les taxes brutes de divorcialitat i de ruptura no matrimonial Catalunya i Espanya, 2003-2012

Retorn del pare després d'una llarga absència

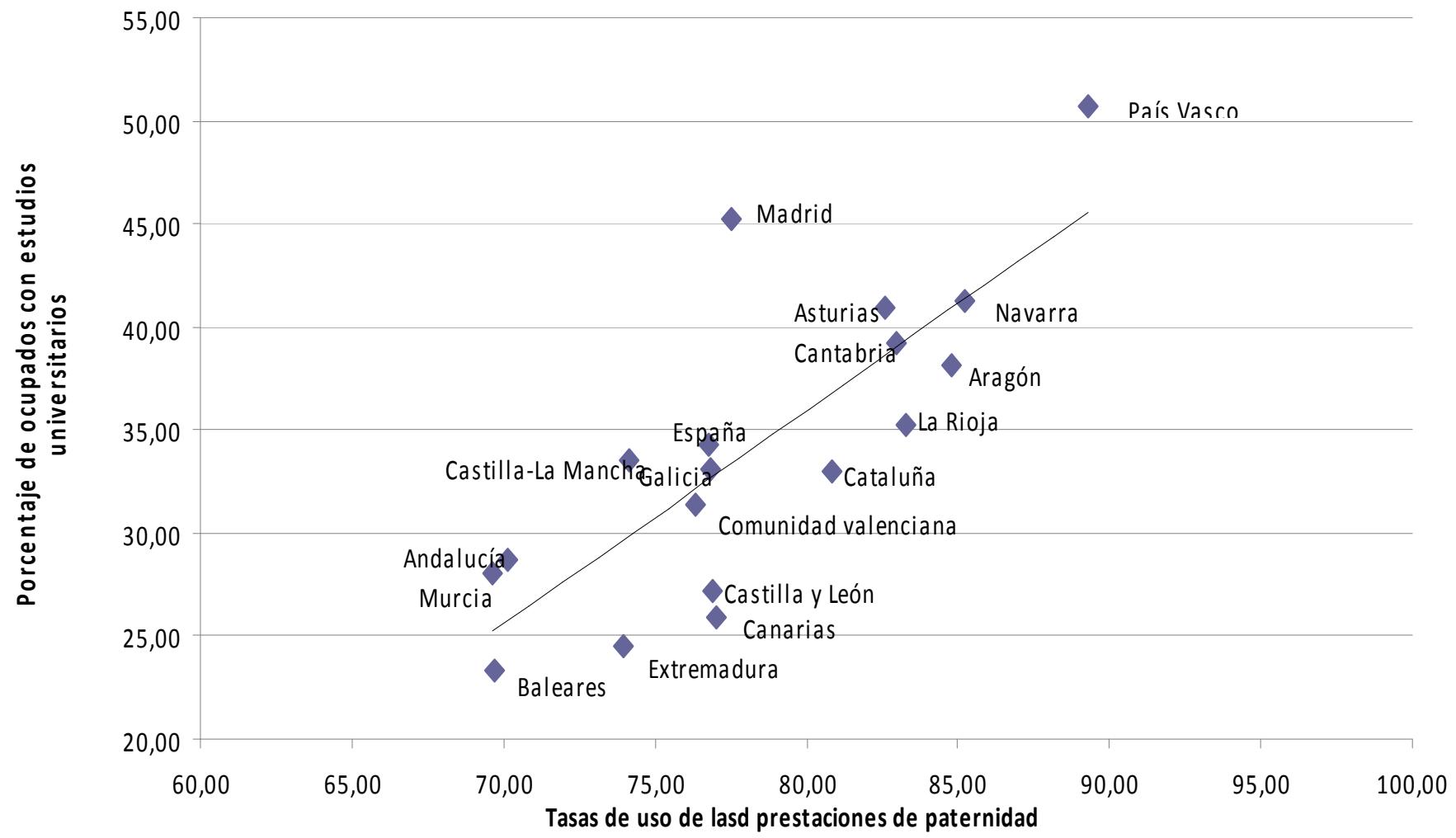
- Un dels fenòmens emergents que més crida l'atenció dels investigadors és la implicació paterna en la cura dels fills. Mentre que en el model de família tradicional, aquesta important contribució del pare havia quedat relegada a un segon terme arran de l'èmfasi que es feia del seu paper com a sustentador, en anys recents assistim a una revalorització creixent d'aquesta funció cabdal. Paradoxalment, la presa de consciència del valor de la paternitat sorgeix en gran part com a resultat dels estudis sobre les conseqüències del divorci, en què apareixen algunes de les carencies que afecten als infants en famílies postdivorci, moltes vegades relacionades amb l'absència del pare.
- En un nou escenari marcat pel que podríem anomenar un impuls a favor del retorn del pare, resulta interessant examinar algunes de les seves manifestacions concomitants:
 - Canvi en els models de família
 - Difusió de la cohabitació abans del matrimoni
 - Extensió dels permisos de paternitat
 - Moviment a favor de la custòdia compartida
- La mala notícia és que aquests avenços representen factors importants en el creixement de les desigualtats.

Evolución de los modelos ideales de familia España, 2006-2011

Fuente: Centro de investigaciones sociológicas

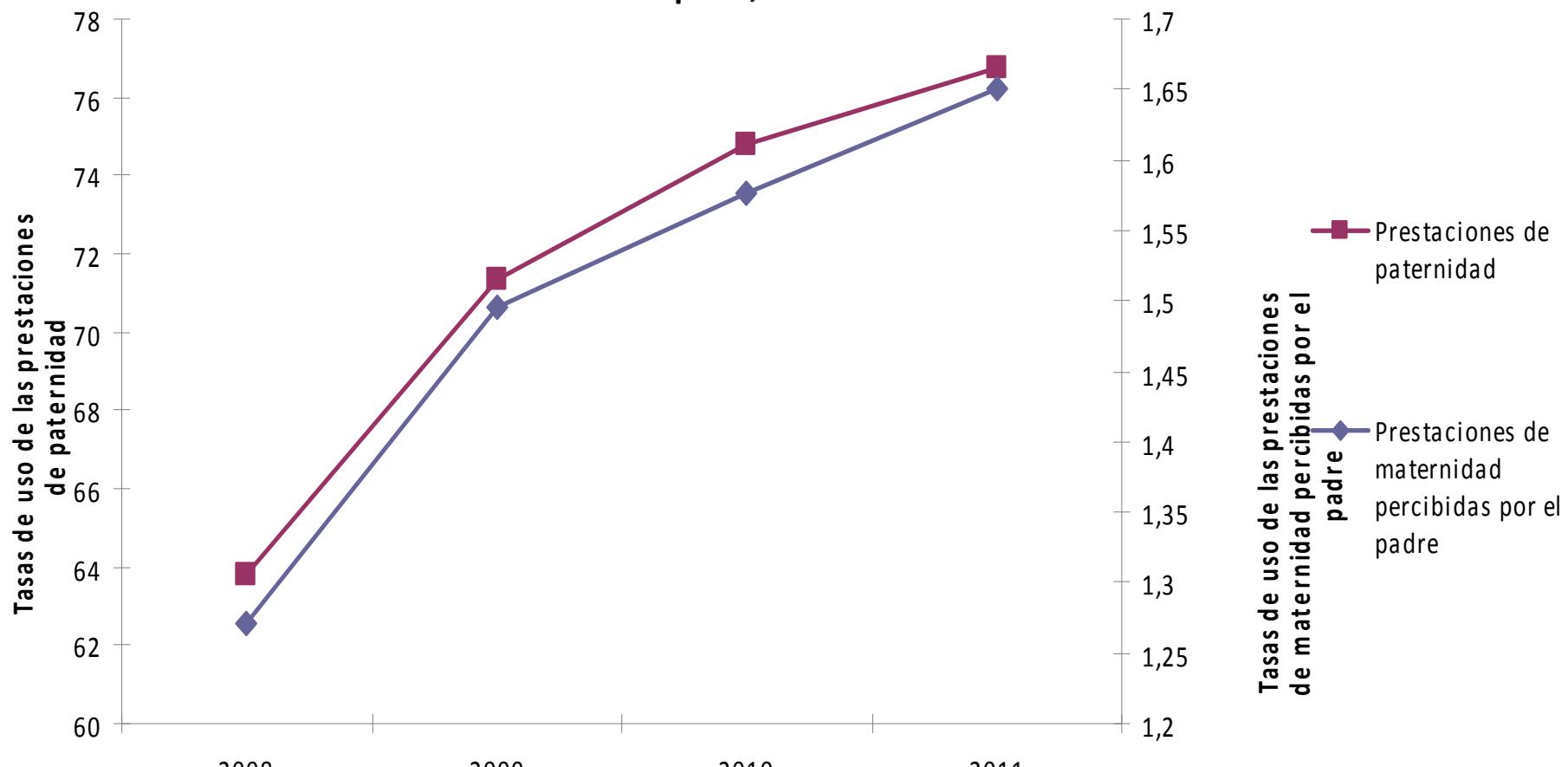
Relación entre las tasas de uso de los permisos de paternidad y el porcentaje de ocupados con estudios universitarios. España, 2011

Fuente: INE y Anuario de Estadísticas del Ministerio de Empleo y Seguridad Social

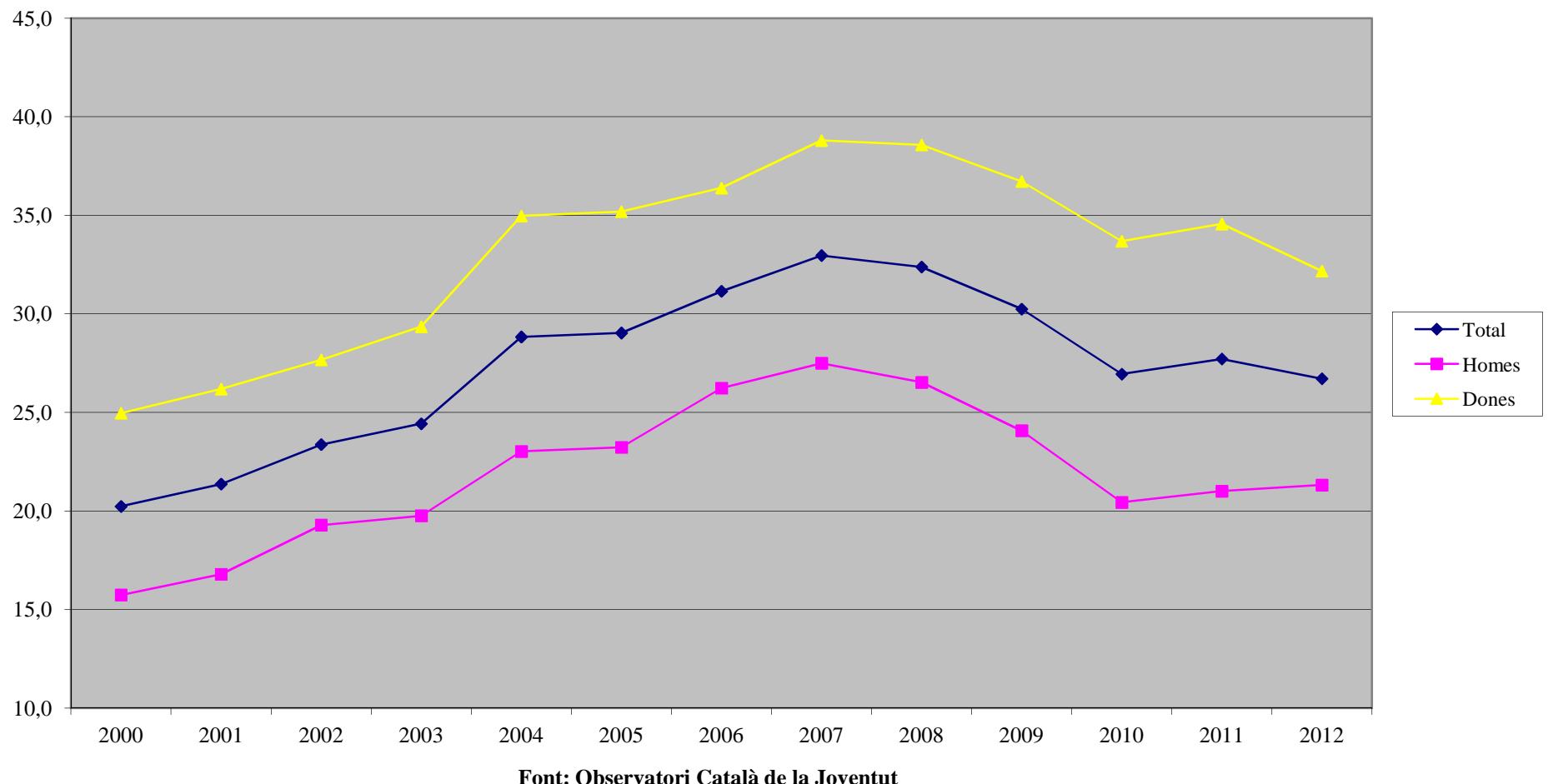
Evolución de las tasas de uso de las prestaciones de paternidad y de las de maternidad percibidas por el padre

España, 2008-2011

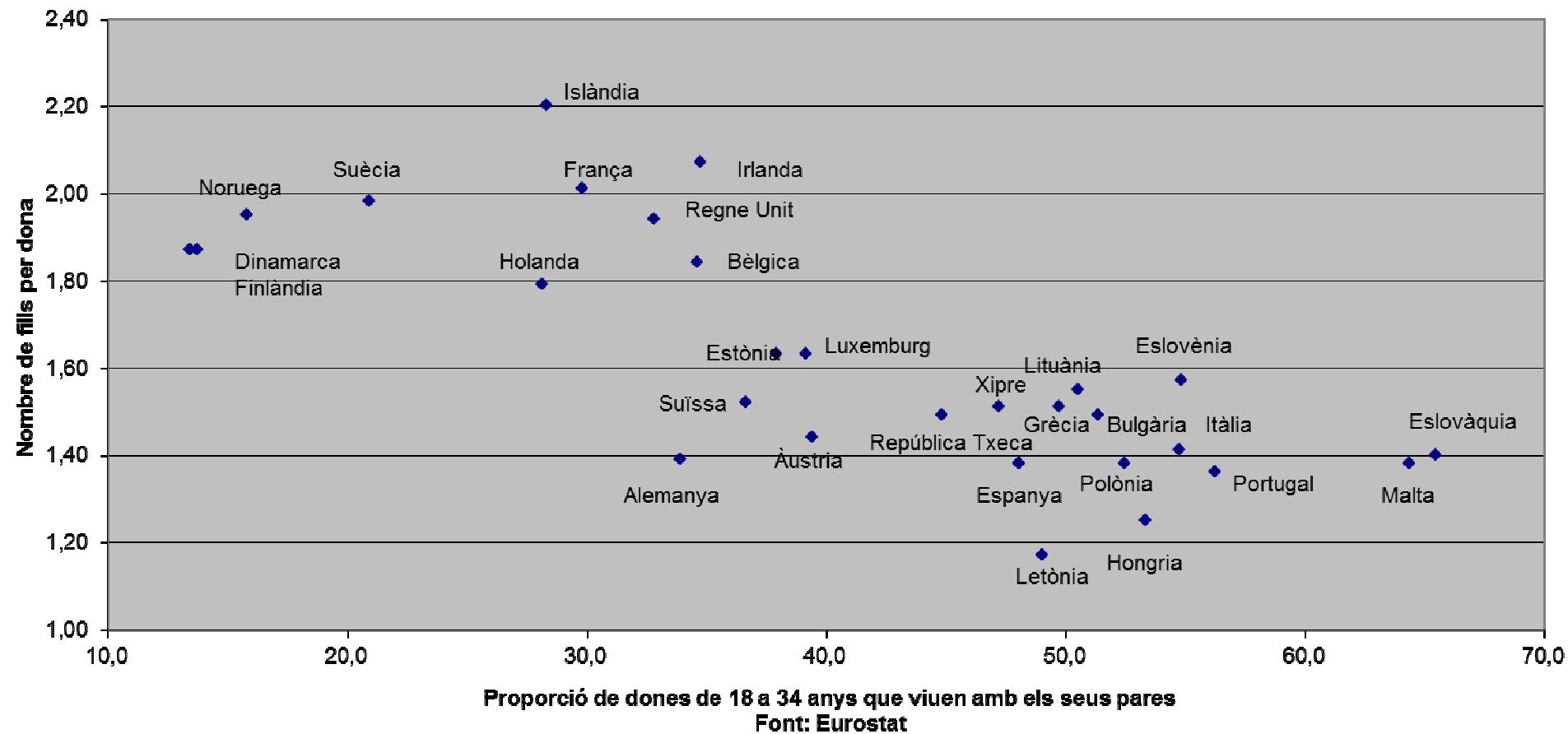
Fuente: INE y Anuario de Estadísticas del Ministerio de Empleo y Seguridad Social

Taxa d'emancipació familiar dels joves de 16 a 29 anys per sexe
Catalunya, 2000-2012

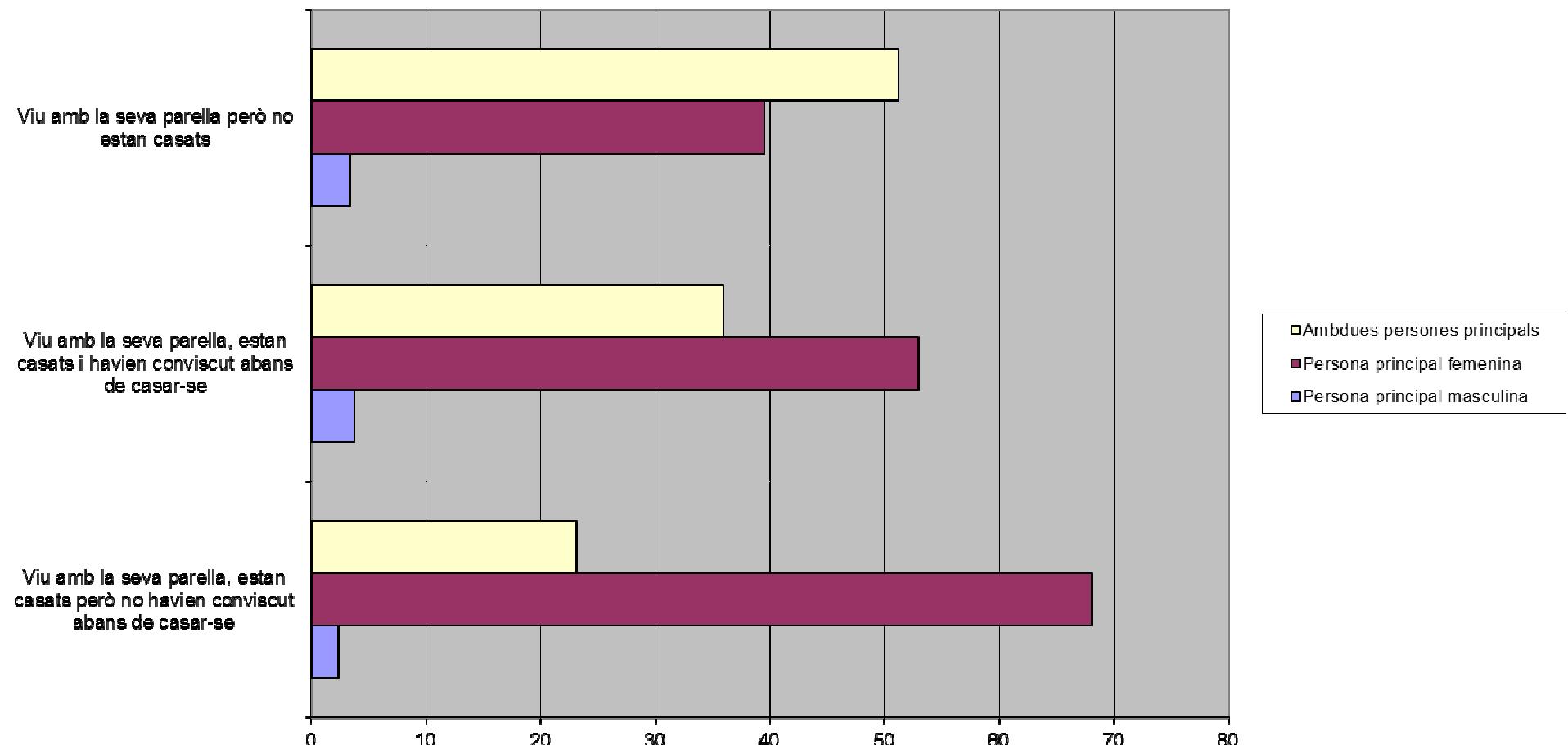

Font: Observatori Català de la Joventut

**Relació entre l'indicador conjuntural de fecunditat i la proporció de dones
de 18 a 34 anys que viuen amb els seus pares
Unió Europea (+ Islàndia, Noruega i Suïssa), 2010**

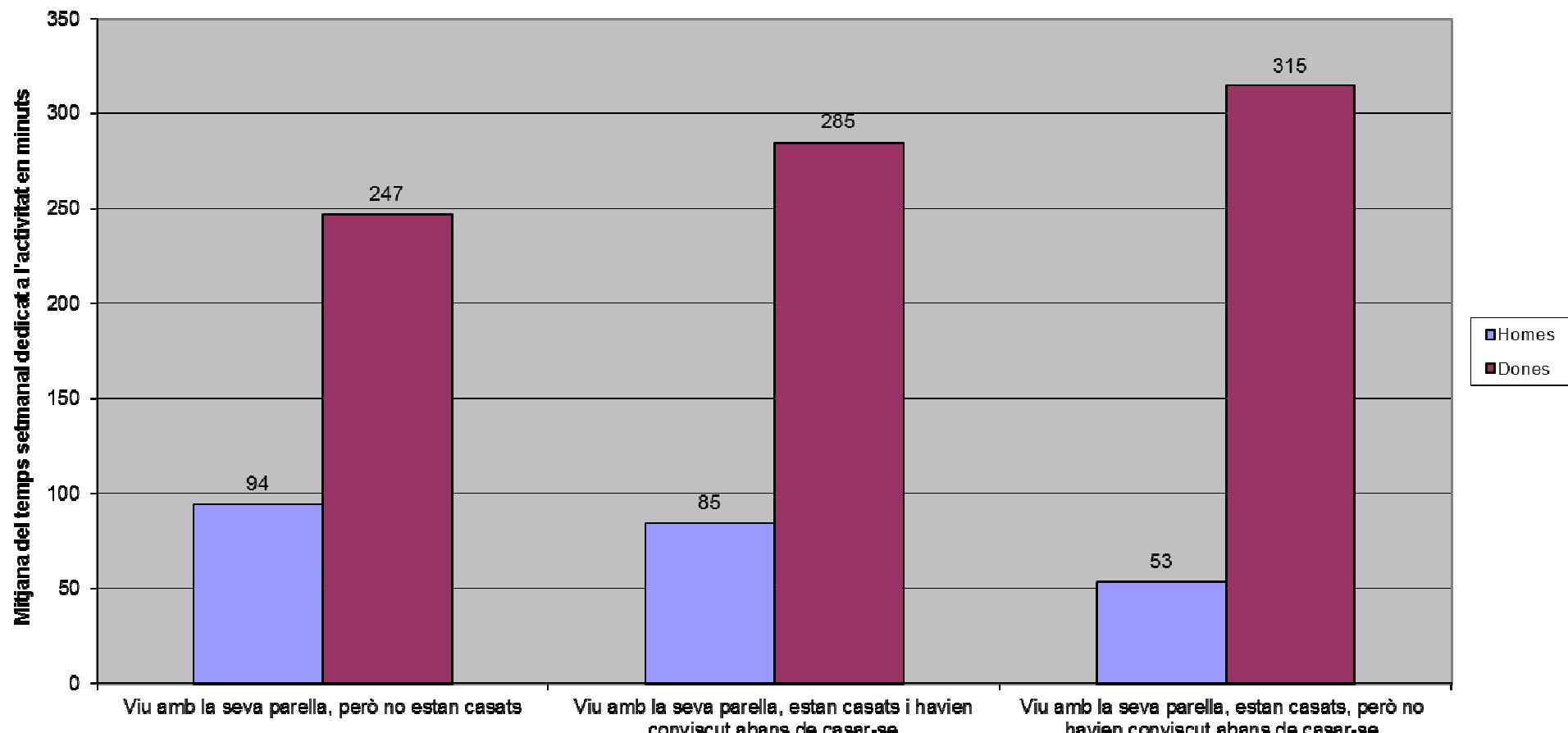

**Persona que organitza les tasques domèstiques segons la situació de convivència amb la parella actual
Catalunya, 2011**

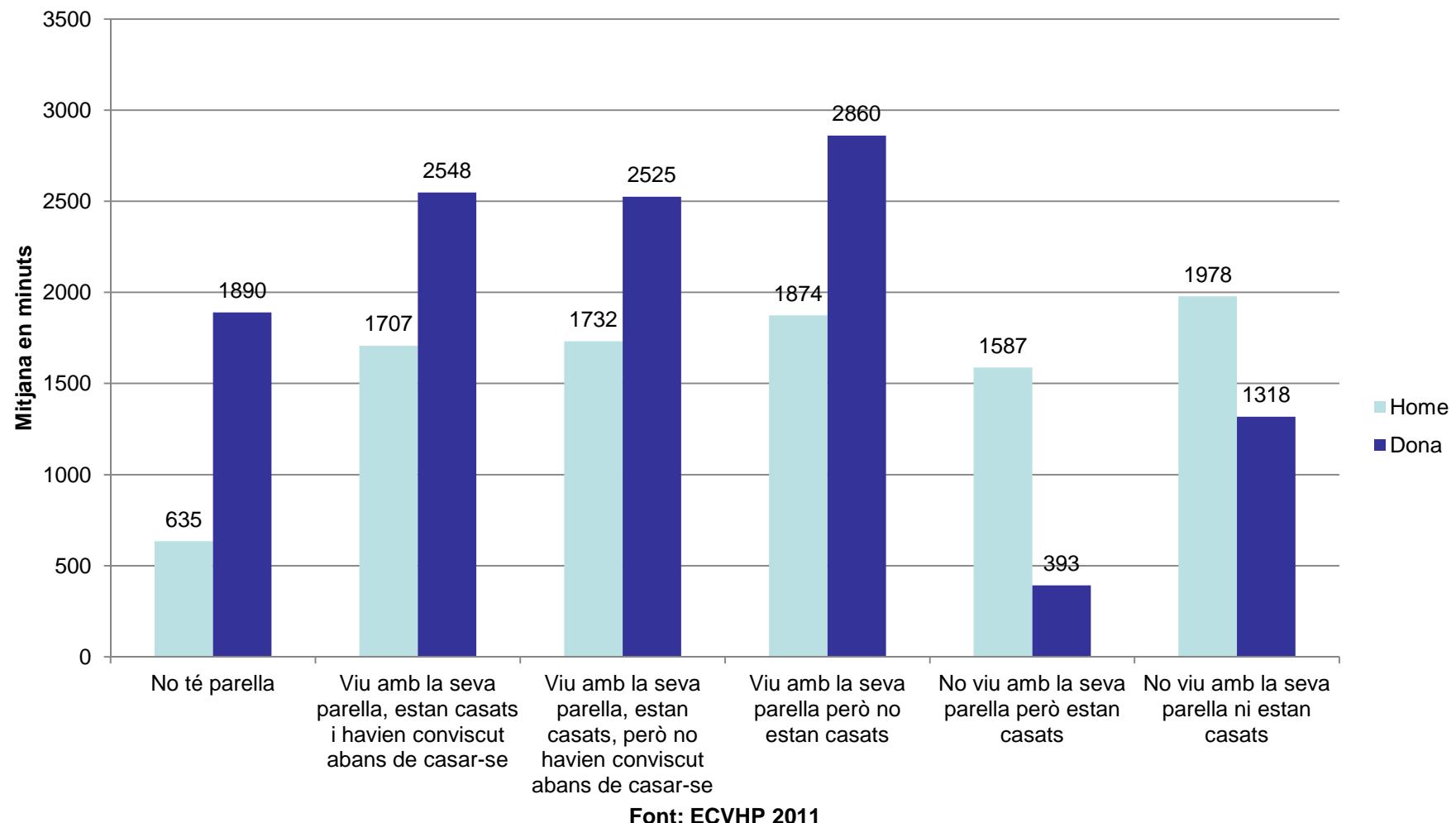
Font: Idescat i IERMB, Enquesta de condicions de vida i hàbits de la població, 2006 i 2011.

Temps dedicat a la neteja i cura de la roba segons sexe i situació de convivència
Catalunya, 2011

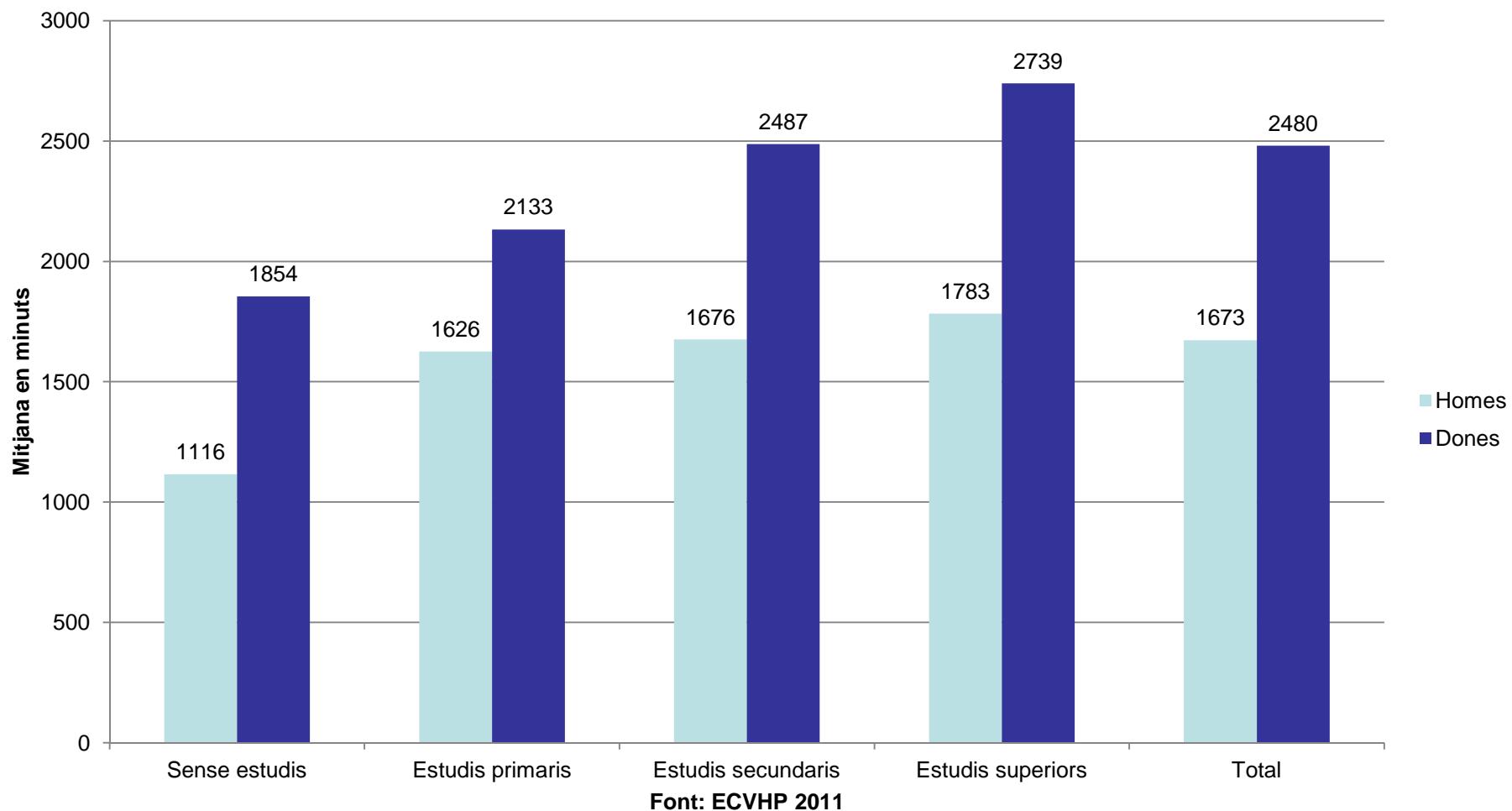
Font: Idescat i IERMB, *Enquesta de condicions de vida i hàbits de la població, 2006 i 2011*.

**Mitjana de temps dedicat per homes i dones a la cura
de menors de 10 anys residents a la llar segons situació de convivència
Catalunya, 2011**

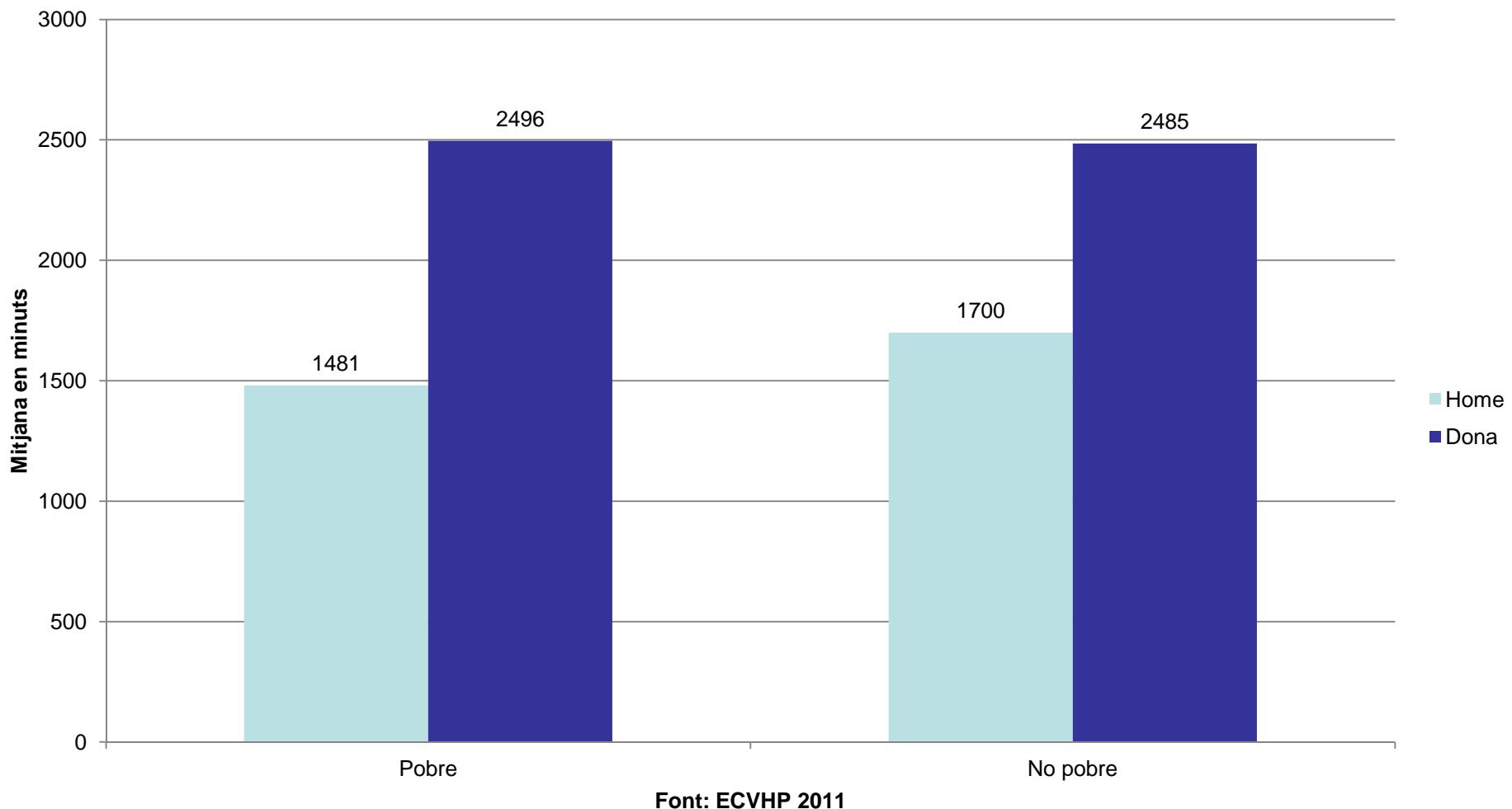

Font: ECVHP 2011

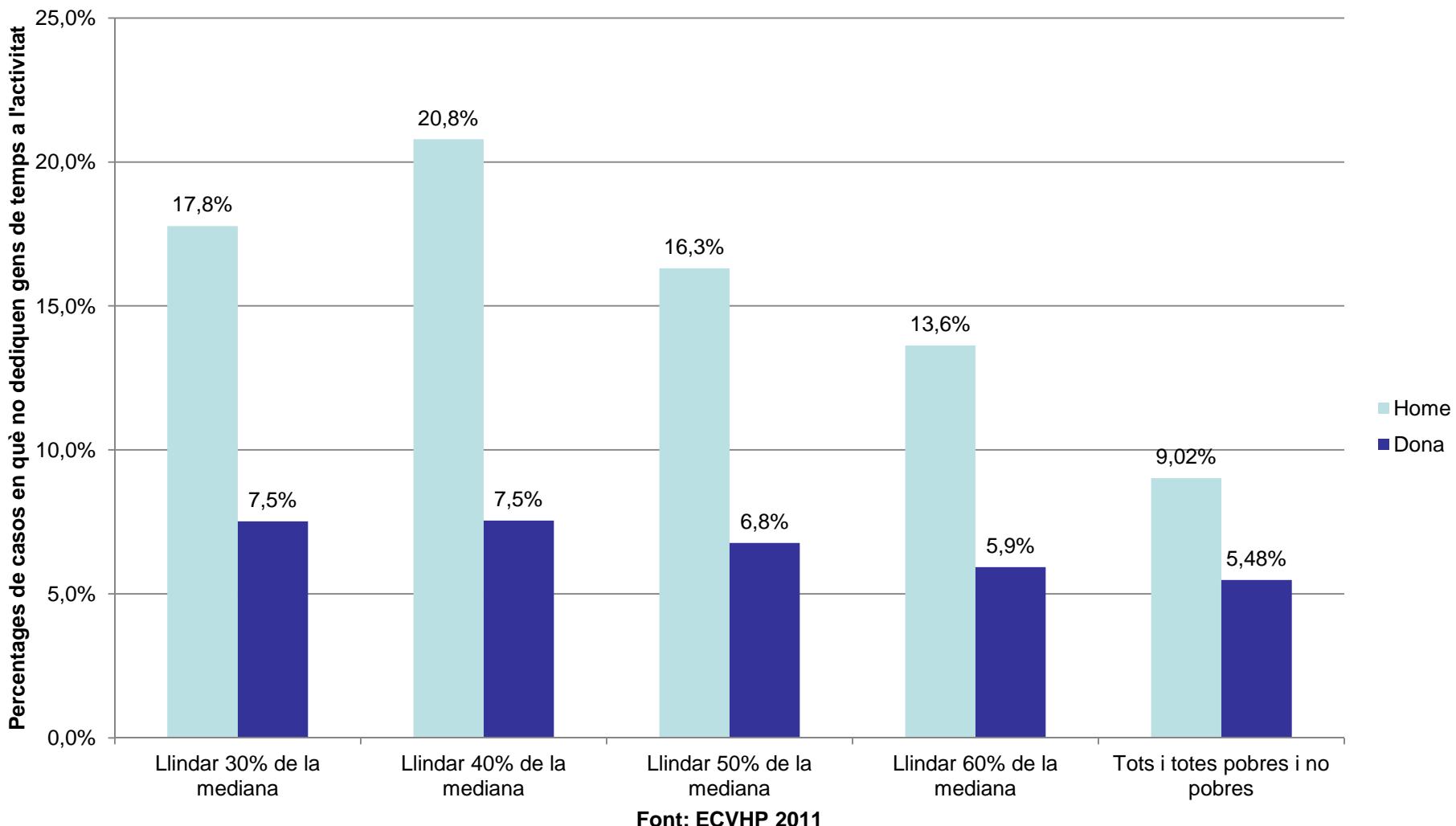
**Mitjana de temps dedicat per homes i dones a la cura de menors
de 10 anys residents a la llar segons nivell d'estudis acabats
Catalunya, 2011**

Mitjana de temps dedicat per homes i dones a la cura de menors de 10 anys residents a la llars segons situació de risc a la pobresa (llindar 40% de la mediana). Catalunya, 2011

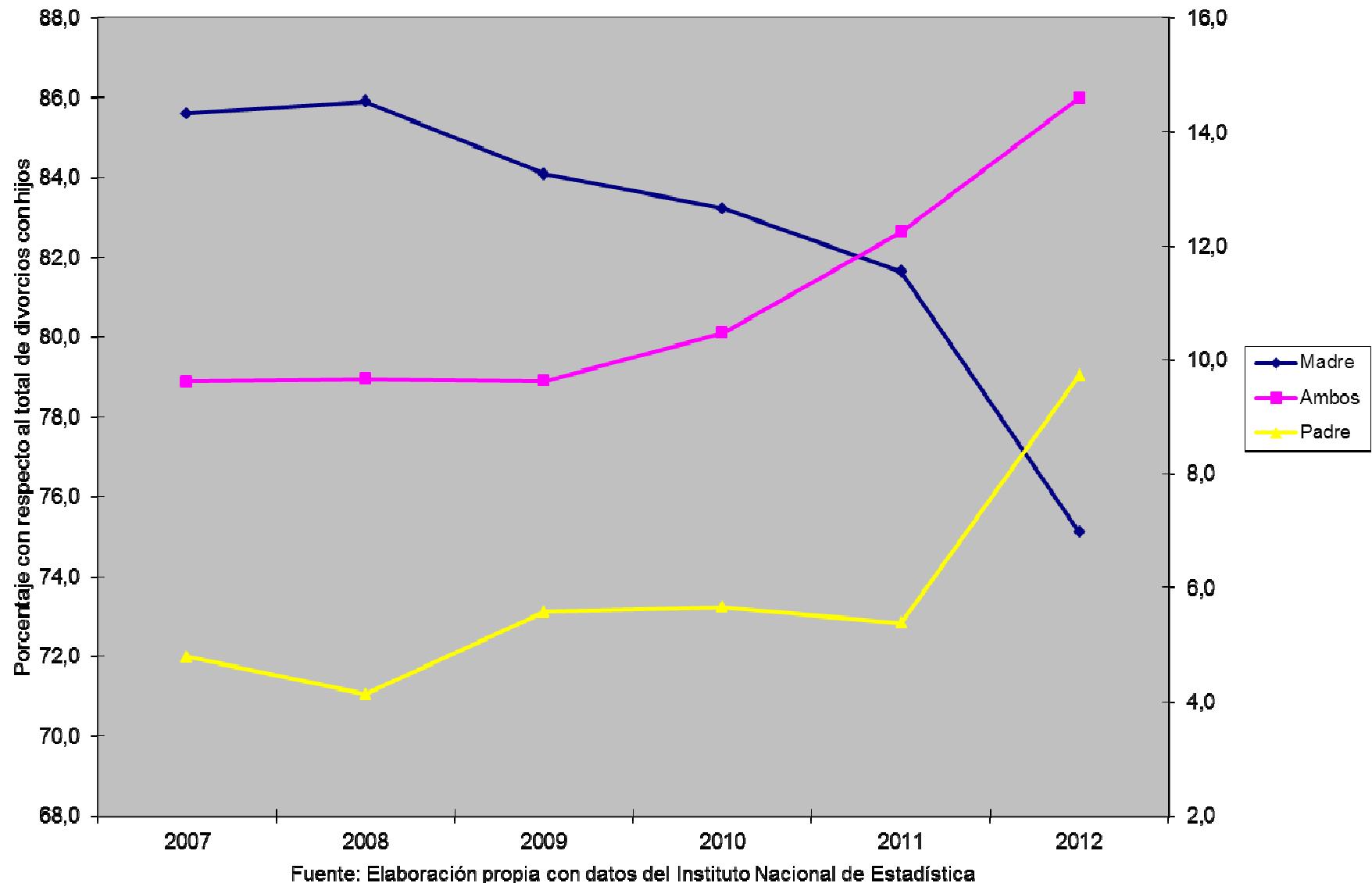

**Percentatge de casos en què homes i dones pobres i no pobres no dediquen gens de temps a la cura de nens menors de 10 anys residents a la llar segons diferents llindars de risc a la pobresa
Catalunya, 2011**

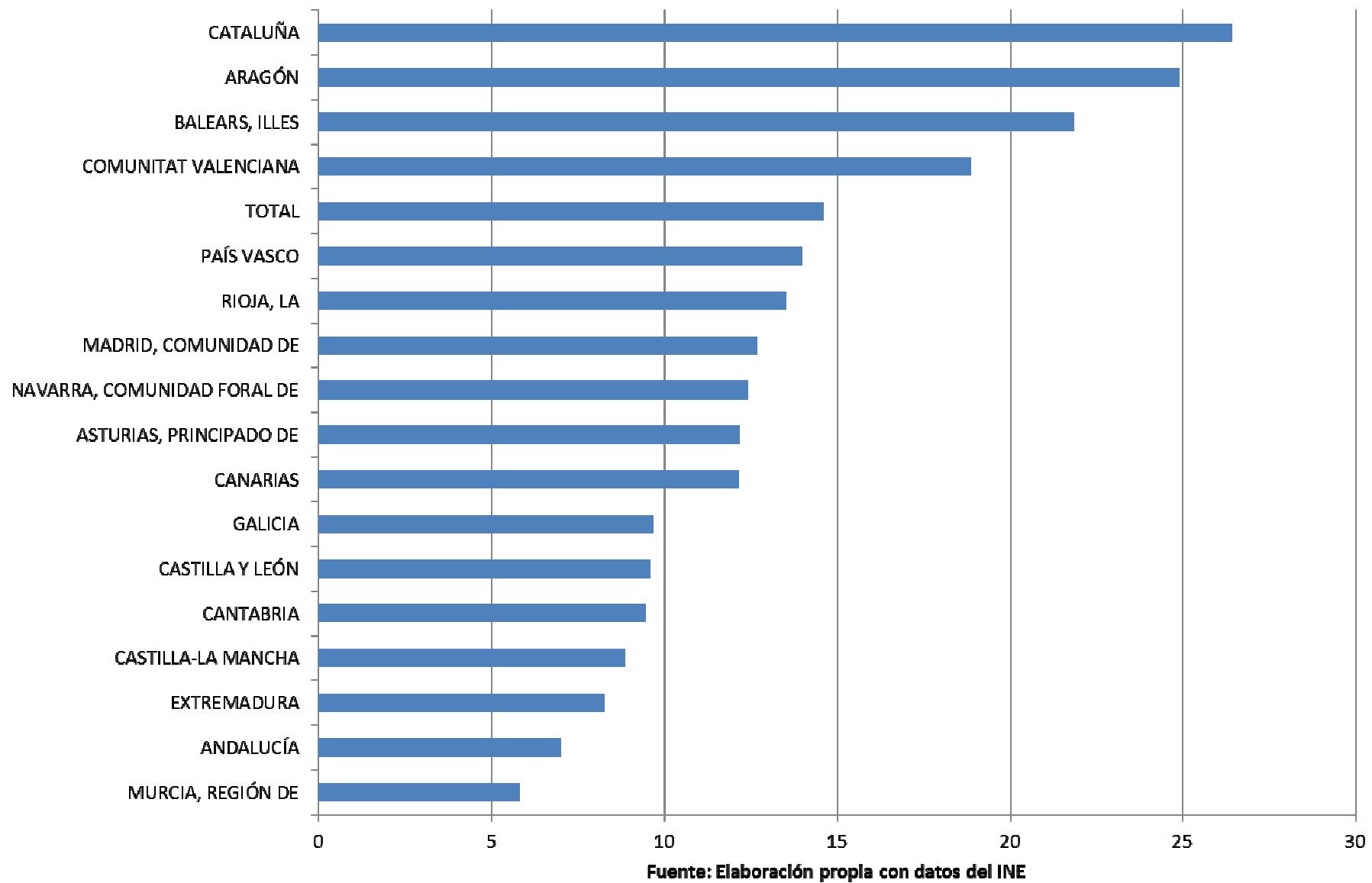

Font: ECVHP 2011

Evolución del tipo de custodia tras un divorcio España, 2007-2012

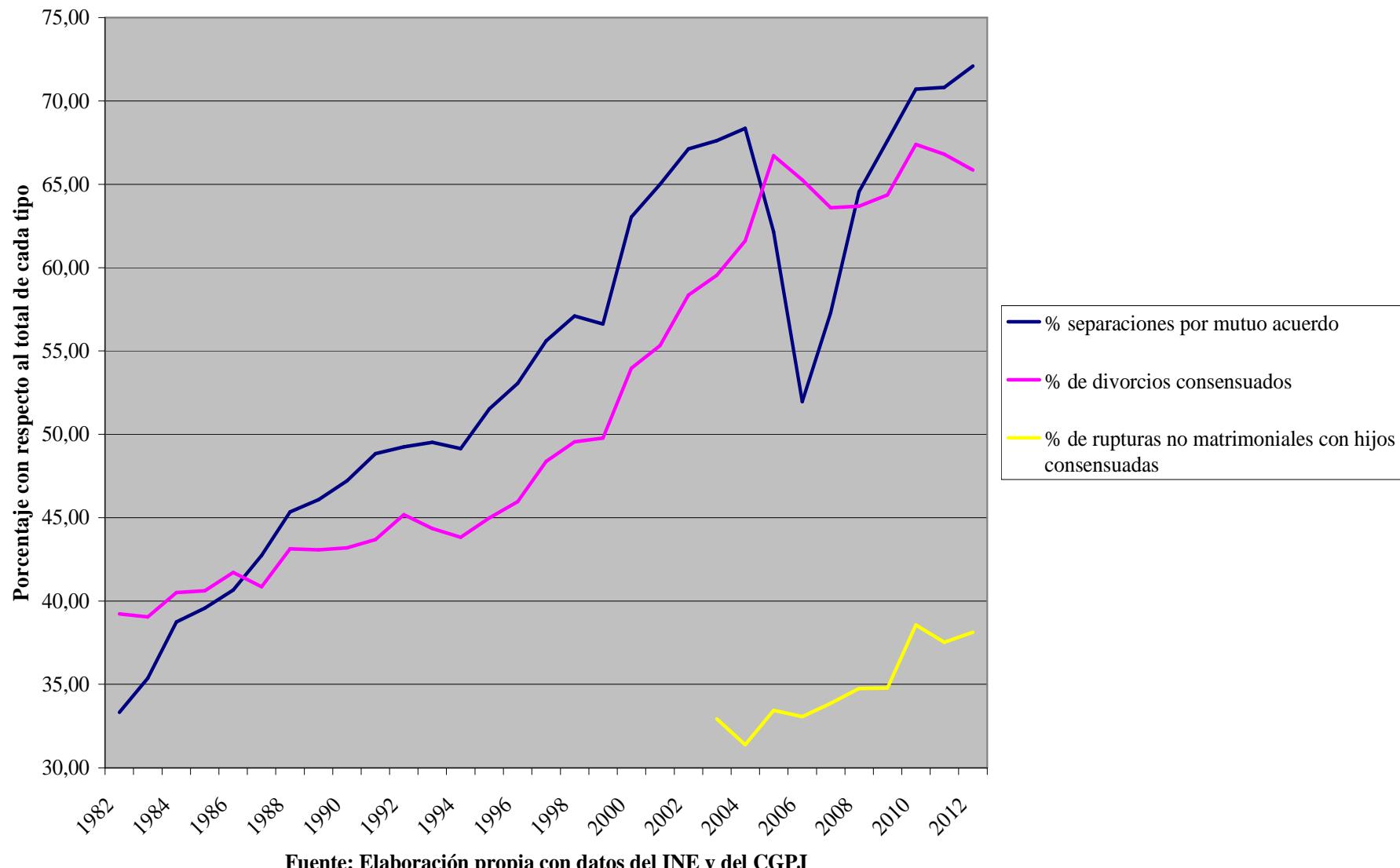

**Porcentaje de divorcios con custodia compartida con respecto al total con hijos
Comunidades autónomas, 2012**

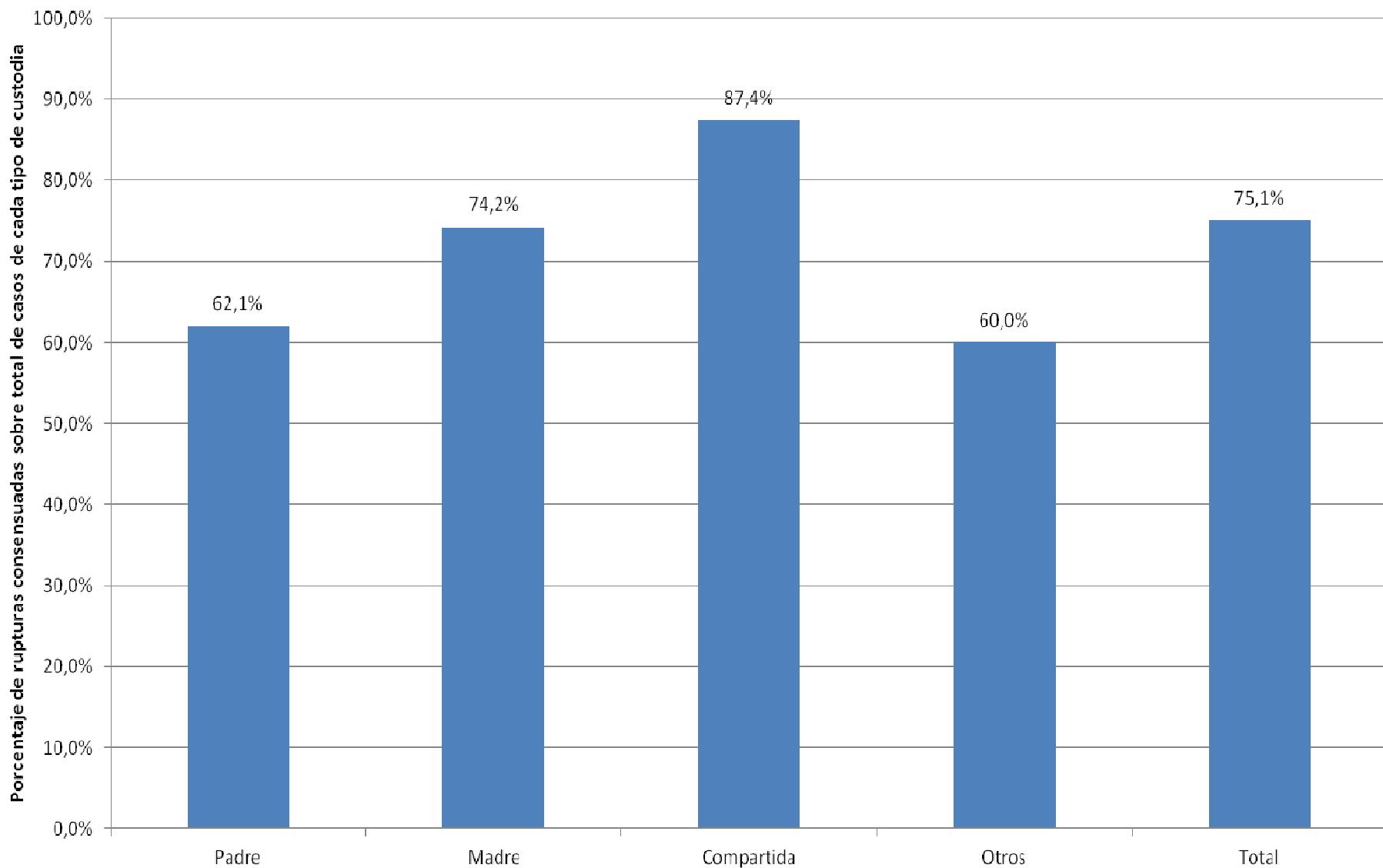
Fuente: Elaboración propia con datos del INE

Evolución del porcentaje de rupturas consensuadas según tipo España, 1982-2012

Fuente: Elaboración propia con datos del INE y del CGPJ

Rupturas consensuadas según tipo de custodia España, 2012

Fuente: Elaboración propia a partir de microdatos del Instituto Nacional de Estadística

Rupturas con custodia compartida según el cónyuge que presenta la demanda y que paga la pensión alimenticia España, 2012

